

Hâkimler Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında Kanun tasarısı ve Adalet ve Bütçe Komisyonları raporları (1/487)

T. C.
Başbakanlık
Muamelât Genel Müdürlüğü
Tetkik Müdürlüğü
Sayı: 71 - 1170, 6/178

14 . I . 1949

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Hâkimler Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 12 . I . 1949 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı ile gerekçesi ve ilişkilerinin bağılı olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
Hasan Saka

GEREKÇE

Tatbikatın çıkardığı zorlukları karşılamak maksadiyle ilişik Kanun tasarısında gösterildiği üzere Hâkimler Kanununun muhtelif maddelerinde değişiklik yapılması gerekli görülmüştür.

Madde 4 : Bir yıl içinde yargıç adaylığı kadrosunda ne kadar münhal vukubulacağını önceden kestirmek mümkün olmadığından her sene alınacak aday sayısının bugünkü dördüncü maddede yazılı olduğu üzere Bakanlıkça tesbiti ve buna göre işlem yapılması kabil olmamaktadır. Bu yüzden adayların ihtiyaç oldukça tâyin olunmaları, ihtiyaçtan çok istekli olursa tâyinde önce diploma derecesinin ve derecedede eşitlik halinde önce müracaatın esas tutulması uygun görülmüş ve dördüncü madde bu yolda değiştirilmiştir.

Madde 5 : Sorgu yargıcına vekâlet yargı işi olduğu için bunun henüz yetişmemiş bir adaya yaptırılması münasip görülmemektedir. Staj devresinde adayların iera memurlarına ve sorgu yargıçlarına yalnız yardım etmeleri daha uygun olur diye mütalâa edilmiştir. Bu sebeple beşinci madde buna göre tadil olunmuştur.

Madde 15 : Adayların stajları sona erdikten ve haklarında ayırma incelemesi yapıldıktan sonra defter sırası hakları saklı tutularak bu durumdaki yargıç adaylarına asıl göreve tâyin olunmaya kadar yalnız iera memurluğu, sorgu yargıçlığı ve (1) Saveliği yardımcı görevlerinin görürülebilmesi uygun görüldüğünden 15 nci madde bu yolda değiştirilmiştir.

Madde 21 : Yargıçlık ve Savelik mesleklerinin sınıf ve derecelerini gösteren cetvellerde iera memurluğu da dâhil olduğu halde 21 nci maddede yalnız yargıç ve Savelilerden bahsedilmiştir. Maddenin girdiği ikinci faslın başlığına da uygun olarak maksadı tam ve kâmil bir şekilde ifade için (Üçüncü sınıfta bulunanlar) denilmesi daha uygun görülmüş ve bu arada derece yükselmelerinde ehliyet aranacağına kaide olarak tesbiti maksadiyle de 21 nci maddenin tasarıda yazılı olduğu gibi değiştirilmesi lüzumlu hissedilmiştir.

Madde 29 : 29 ncu maddedeki (Muavinler) sözü, yardımcı sınıflam kapsadığı bütün görevleri ifade etmemektedir. Bunun yerine (Yardımcılık sınıfında olanlar) denilmesi ve yükselmeye önce kanun ile belli çalışma süresinin geçirilmesi esas olduğundan bu lüzumu bildirmiş olmak üzere maddede (Yükselme sürelerini bitirenler) kaydını ilâvesi gerekli görülmüştür. Diğer taraftan her

istenilen zamanda liste yayınlanmaması için listelerin ayırma Meclisine muayyen zamanlarda verileceğinin açıklanması ve tatbikatta tereddüt doğuran müddet meselesi ile kararın kesinliği konusunu halletmek üzere de itirazın kabulüne dair Ayırma Meclisince verilecek karara karşı Adalet Bakanının yapacağı müracaatın belli bir süre ile kayıtlanması, Genel Kurul kararının kesin olduğunun açıklanması uygun olur diye düşünülmüştür. Bu sebeple 29 ncu madde yazılı şekilde değiştirilmiştir.

Madde 34 : 34 ncü maddede beyan olunanların yükselme süresi içinde gördükleri işlerin hüküm ve kararlarından, yahut yazdıkları iddianame, lâyiha, kararname veya mütalâalardan seçecekleri birkaçının örnekleriyle mesleklerine ait eser ve yazıları varsa birer nüshasını yükselme süreleri sonunda Bakanlığa göndermeleri, hem yeterliğin tesbitine esas teşkil edecek vesikaların yükselme süresinin ancak son bir senesine maksur olarak değil belki tam bir yükselme süresindeki çalışmalara teşmil suretiyle geniş imkânlar dairesinde zamanında noksatsız toplanmasını sağlamak, hem de ayırma incelemesinin gecikmesine meydan vermemek bakımından daha muvafık görülmüştür. Bu maksatla 34 ncü madde metnindeki (son bir sene içinde) kaydı (yükselme süresi içinde) ve bahsedilen vesikaların (listenin neşri tarihinden iki ay içinde) cümlesi (yukarıda bildirilen süre sonunda) suretinde değiştirilmiştir.

Madde 39 : 39 ncü maddenin bugünkü ifadesi yalnız Yargıçlar içindir. Halbuki madde hükmü Savcılara ve yardımcılarına da şâmilidir. Bu şümulü belirtmek için tasarıda gösterildiği üzere maddenin değiştirilmesi uygun görülmüştür.

Madde 40 : 40 ncü madde metninde Ayırma Meclisince yükselmeye lâyık görülecekler hakkında düzenlenecek terfi defterinde bunların sıraya konulacakları gösterilmemiştir. Halbuki 58 ve 59 ncü maddelerde defterdeki sıranın gözetileceği açıklanmıştır. Buna göre (Sıraya koymak) hükmünün kaideler olarak tesbiti gerektiğinden 40 ncü madde bu yolda değiştirilmiştir.

Madde 47 : 47 ncü maddenin ilk fıkrasına vuzuh verilmesi maksadıyla de derece sözünün ilâvesi gerekli görülmüştür.

Madde 48 : İkinci sınıfın kapsadığı beşinci dereceden dördüncü dereceye yükselmede uygulanacak usul ve kaideleri tesbit eden 48 ncü madde bugünkü şekliyle kâfi sarahati ihtiva etmemektedir. Maddeye vuzuh vermek ve birinci sınıfa ayrılmada gerekli ehliyet mütâallik bilgilerin nasıl sağlanacağını belirtip bunlar hakkında da 29 ncü madde hükmü veçhile hazırlanacak listenin Ayırma Meclisi Genel Kuruluna verilerek bu kurulca inceleneceğinin tesbit etmek üzere maddenin tasarıda gösterildiği veçhile değiştirilmesi lüzumlu görülmüştür.

Madde 50 : Genel Kurul ve Ayırma Meclisi toplantılarına Yargıtay Birinci Başkanı ile Baş Savcının mazeretleri dolayısıyla katılamamaları hali tatbikatta tereddüdü mucip olmaktadır. Bu eksiği tamamlamak amacıyla bunların gaybubetinde birinci Başkana kanuni vekili olan Yargıtay Daire Başkanının ve Baş Savcıya da hazır olan Yargıtay Üyelerinden kıdemlisinin vekâlet etmesi uygun görülmüş ve 50 ncü madde bu yolda değiştirilmiştir.

Madde 53 : Beşer zat ile kurulan Ayırma Meclislerinin Mümtaz ve terihli olarak yükselme hakkında verecekleri kararlarda dört oyun birleşmesi daha doğru görüldüğünden bu esasa uygun olarak Ayırma Meclislerinin ancak dört oyun birleşmesiyle neticelendirilebilecekleri hususlara ait kararlarının itiraz yoluyla Genel Kurula intikali üzerine bu kararların bozulmasına dair verilecek Genel Kurul kararlarının da yedi oyun birleşmesiyle verilmesini sağlamak üzere 53 ncü madde tasarıda yazılı olduğu veçhile değiştirilmiştir.

Madde 54 : Ayırma Meclisi kararlarını Genel Kuruluna müracaatla incelettirmek yetkisini haiz olan Adalet Bakanının Genel Kurula müracaatı süre ile hudutlanmamış bulunduğundan bu husus tatbikatta tartışma mevzuu olmaktadır. Tereddüdü izale maksadıyla bu müracaatın 30 günlük süre ile tahdidi ve Genel Kurulca verilecek kararların kesin olduğunun açıklanması uygun görülmüş ve 54 ncü madde bu suretle değiştirilmiştir.

Madde 55 : Bugünkü 55 ncü maddede birinci sınıfa ayrılmalarına karar verilenlere ait deftere adı geçmeyenlerin itiraz hakları süre ile hudutlanmamıştır. Bunun belli bir süre ile hudutlanması ve Ayırma Meclisi Genel Kurulunun üçte iki çokluk olmamasından dolayı reddettiği bir hususun ak-

sine karar vermede büyük bir çokluğun toplanması gerekli görüldüğünden 55 nci madde bu yolda değiştirilmiştir.

Madde 56 : Memurların buldukları kadrodan kadrosuz iki üst derece maaşa kadar yükselebilmelerini sağlayan 4598 sayılı Kanunun dördüncü maddesi hükmünün yargıçlar hakkında da uygulanması dolayısıyla kadrosuz alınan üst derece maaşın Hâkimler Kanununda yazılı derece ve sınıfların iktisabını da gerektirip gerektirmeyeceği ve bu kabil yükselmelerin Milli iradeye iktiran eden kararlarla yapılması gerekli olup olmadığı hususları tatbikatta münakaşa ve tereddüt mevzuu olmuştur. Bu tereddüdü gidermek için Hâkimler Kanununun asıl maksadına da uygun olarak ancak kadro tahsisi suretiyle yapılan tâyin ve terfilerin Milli iradeye iktiran edecek kararlarla yapılacağı ve kadrosuz üst derece aylık verilmesi Yargıçlar Kanununda yazılı sınıf ve derece yükselmesi sayılmıyacağı ve bu kabil kadrosuz yükselmelerde de yükselmeye yeterliğin Ayırma Meclisi kararı ile tesbit olacağı tasrihi, bu arada Yargıçlık mesleğinin sınıf ve derecelerini gösteren cetvelde yer alan İcra memurlarının da zikri suretiyle 56 ncı maddenin değiştirilmesi gerekli görülmüştür.

Madde 57 : Birinci sınıfa dâhil Yargıçların bu sınıf içindeki Yargıçlık derecelerine veya Başsavcılığa yükseltilmelerinde iki sene hizmet etmiş olmaları şart olmadığını, ancak yükselme sırasında buldukları derece maaş ve ödeneğini iki sene almış olmadıkça bunlara yukarı derece maaş ve ödeneği verilmeyeceğini belirtmek ve böylece maddeye vuzuh verilmek üzere 57 nci maddenin değiştirilmesi uygun görülmüştür.

Madde 58 : Ayırma Meclisince hazırlanıp Mümtaz, tercihli ve âdi olarak kısımlara ayrılan terfi defterleri her kısımda birden ziyade olduğu takdirde bu kısımların her birine ait mütaaddit defterlerin sıraya konularak meselâ daha sonraki Mümtaz defterinde yer alanların evvelki defterde adı bulunan Mümtazlardan önce yükseltilemeyeceklerini ve yine böylece tercihlilere ait mütaaddit defterlerden önceki defterde adları bulunanların yükseltilmeleri yapılmadıkça ondan sonraki tercihli defterinde adları bulunanlara geçilemeyeceğini ve âdi yükselme defterleri arasında da bu yolda işlem yapılacağını belirtmek maksadiyle 58 nci madde tasarıda yazılı olduğu üzere değiştirilmiştir.

Madde 60 : 58 nci maddede yapılması istenilendeğişiklik dairesinde Mümtazlara ait defterler arasındaki eski veya yeni defter sırası saklı kalmak şartıyla bütün defterlerdeki Mümtazların tercihli defterlerine ve tercihli defterlerin de yazılı olanların hepsinin de âdi yükselmeye lâyık görülme derecesine ve sınıf yükseltilmelerinde tercih edilmeleri uygun görülmüştür. Şukadar ki tercihli ve âdi defterlerine de yürüme imkânı verilmesi için beş mümtaz yükselmesine karşı üç tercihli yükselmesi ve bu sayılardaki mümtaz ve tercihli yükselmelerine karşı da iki âdi yükselmesi yapılmadıkça mümtaz ve tercihli yükseltilmelerinin yürütülmemesi uygun olur diye mütalâa edilmiştir.

Bu arada 59 ncu madde gereğince terfi sırasında teklif olunan hizmeti reddetmiş olmalarından dolayı defterin sonuna kalanlara ne zaman yeni bir vazife teklif olunacağını ve bu suretle teklif olunan yeni vazifeyi kabul etmeyen tercihlilerin âdi yükselme defteri sonuna kalacaklarını belirtmek üzere 60 ncı maddeye bir fıkra eklenmiş ve madde bu yolda değiştirilmiştir.

Madde 63 : Gerekli hallerde C. Savcılar ve yardımcılarının Adalet Bakanı tarafından yerleri değiştirilebileceği hakkındaki yetkiyi teyit maksadiyle 63 ncü maddeye bir fıkra ilâve edilmiştir.

Madde 70 : 2556 sayılı Hâkimler Kanunu yürürlüğe girdiği tarihte Yardımcılık sınıfı maaşı (10 ncu derece) 30 lira, üçüncü sınıf Yargıçlık ve C. Savcılığı maaşı da (9 ncu derece) 35 liradan başlamakta idi, 70 ncı maddede yazılı dereceler de buna göre tesbit edilmişti. Sonradan yürürlüğe giren 3693 sayılı Kanunla memuriyetlerde değişiklik yapılmaksızın yardımcılık sınıfı maaşı 35 liraya çıkarılmış ve üçüncü sınıf Yargıçlık ve C. Savcılığı aylığı da 40 liradan başlatılmış bulunduğu için 70 ncı madde metnindeki 10 ncu derecenin dokuza ve dokuzuncu derecenin sekize çıkarılması gerekli görülerek madde bu veçhile değiştirilmiştir.

Madde 80 : 80 nci maddenin dördüncü fıkrasındaki (Muavinler) sözü Yargıç mesleğinden sayılan ve 1 numaralı cetvelde yer alan İcra memurlarını ihtiva etmemektedir. Bunları da kapsamı için bu fıkranın değiştirilmesi, bu arada tatbikatta faydasızlığı tesbit edilen son fıkranın da çıkarılması uygun görülmüş ve madde bu yolda değiştirilmiştir.

Madde 81 : Kusurlu hareketlerden mütevellit yer değiştirmelere İnzibati cezalar arasında yer

verilmesi daha uygun görüldüğünden 81 nci maddenin ikinci fıkrasındaki (kendi kusurlarından mütevellit olsun olmasın) cümlesi çıkarılmıştır. Bundan başka kusursuz hareketler sebebiyle yapılan yer değiştirmelerinde Yargıçlık teminatını kazananlarla kazanmayanlar arasında fark gözetilmesi tabii olduğundan teminatlı Yargıçların İnzibat Meclisi kararıyle ve teminatsızların doğrudan Adalet Bakanı tarafından yerleri değiştirilmesi uygun görülmüştür. Bunun için 81 nci madde tasarıda gösterildiği veçhile tadil olunmuştur.

Madde 86 : 86 nci maddede sayılan İnzibat cezaları arasına 81 nci maddenin izahında belirtildiği üzere (yer değiştirmek) ve 89 neu maddenin beyanında izah olunacağı veçhile de (meslekten affetmek) cezalarının eklenmesi amaciyle 86 nci madde değiştirilmiştir.

Madde 88 : 86 nci maddede sayılan inzibat cezaları arasına konulan ve mahiyeti 89 neu madde de açıklanan (meslekten affetme) cezasının 88 nci maddeden çıkarılması ve bu maddeye maaş kesme cezası hakkında gerekli hükümlerin ilâvesi uygun görülmüştür.

Madde 89 : İnzibat cezaları arasına konulan (meslekten affetme) nin mahiyeti ile hangi hallerde uygulanacağı ve (yer değiştirme) cezasını gerektiren fiil ve hareketler 89 neu maddede gösterilmiş ve madde o yolda değiştirilmiştir.

Madde 90 : 90 ninci maddeye vuzuh vermek maksadiyle savcılarda ilâve edilmiş, bundan başka bir derecede iki, bir sınıfta üç defa (yer değiştirme) cezası görenler hakkında (derece indirme) cezasının uygulanması gerekli görülerek madde bu suretle tadil olunmuştur.

Madde 92 : 92 nci maddeye kesinleşmiş olarak iki defa derece indirme cezasına uğramanın meslekten çıkarmayı gerektireceği hakkında hüküm sevk edilmiştir. Çünkü Yargıçlar Kanununun 45 nci maddesi uyarınca her derecede iki defa terfi edemiyenlerin hizmetten affedildiklerine bakılırsa kusurlu fiil ve hareketleri ile iki derece kayıp edenlerin durumunu iki defa terfi edememekten daha ağır saymak tabiatıyla yerinde olur bu arada maddenin yardımcılık sınıfında bulunanlarla C. Savcılarına da şâmil olduğunu belirtmek üzere maddeye gerekli ilâveler yapılmış ve 92 nci madde bu suretle değiştirilmiştir.

Madde 95 : 95 nci maddenin yardımcılık sınıfında bulunanlarla savcılara ve şümulünü açıklamak üzere bu maddedeki (ilgili yargıç) tâbiri yerine (ilgililer) sözü konmuştur. Muamelede sürat temini maksadiyle ve muhakeme usulleri kanunları karşısında esasen fazla olan 30 günlük itiraz süresinin 15 güne indirilmesi uygun görülmüştür. Bundan başka meslekten çıkarılmaya mahkûm olanın kendisini beraberine alıp getireceği bir vekil ile savunabilmesini sağlamak için de bu yolda hüküm sevk edilmiş ve madde değiştirilmiştir.

Madde 122 : Adalet Memurları hakkında uygulanacak inzibat cezaları gösteren 122 nci maddede (derece tenzili) ve (tahvil) cezaları bir sırada gösterilmiş bulunmasından dolayı bâzı Adalet Komisyonlarıne ikisinin birden uygulanmasına kalkışıldığı görüldüğünden bu cezaların ayrı sırada gösterilmesi ve itiraz süresinin tebliği tarihinden başlayacağına açıklanması tereddütleri gidermek bakımından gerekli görülmüştür. Bundan başka maddedeki (üst) tâbiri de tatbikatta üst sayılmıyacak olanların inzibati ceza vermeye kalkışmaları sonucunu tevhit ettiği için kanunun maksadına ve meslek nizamına aykırı olan bu anlayış ve uygulayışı önlemek amaciyle (üst) tâbiri ile kastolunan makamın açıklanması zaruri görülerek madde bu yolda değiştirilmiştir.

2 : Yargıçlık ve Savcılık mesleklerinin sınıflarını, derecelerini ve maaşlarını gösteren Hâkimler kanununun 17 ve 18 nci maddelerinde yazılı ve bu kanuna bağlı bir ve iki sayılı cetvellerde tatbikatla tebarüz eden ihtiyacı karşılamak üzere aşağıda gösterilen değişikliklerin yapılması gerekli görülmüştür.

Görevlerinin mahiyeti ve önemi bakımından bir numaralı cetvelin yardımcılık sınıfında ve üçüncü sınıfta bulunanalar sıraya konulmuştur.

İera işlerinin çok olduğu yerlerde buludurulan İera Yargıçlarının görevleri önemli olduğu ve bu vazifelere eskimiş, derece kazanmış yargıçlar getirildiği, Yargıtay Raportörlüğü de bilgi, anlayış ve kavrayışı gerektiren bir görev olup bu meziyetleri haiz yüksek dereceli yargıç ve savcılar raportörlüğe tâyin olundukları için 9 neu dereceden İera Yargıçlığı ve Yargıtay Raportörlüğü çıkarılmıştır.

Beşinci ve dördüncü derecede bulunanlar da görevlerinin mahiyeti ve önemi bakımından sıraya konulmuş ve ihtiyacı karşılamak için beşinci dereceye (Mahkeme üye) liği, dördüncü dereceye de (Yargıtay Raportör) lüğü eklenmiştir.

C. Başsavcılığı dairesinde çalışacak yardımcıların çok bilgili ve tecrübeli olmaları gerektiğinden savcılık mesleğinin sınıflarını, derecelerini ve maaşlarını gösteren iki sayılı cetvelin dokuzuncu derecesinde yer alan (C. Başsavcılık Yardımcılığı) çıkarılmıştır.

Büyük şehirlerde önemli işleri başarı ile kovuşturabilecek tecrübe ve liyakatte C. Savcı ve yardımcılarına ihtiyaç bulunduğu için yedinci ve altıncı derecelere (C. Savcılığı Yardımcılığı), beşinci dereceye de (C. Savcılığı Başyardımcılığı) konulmuştur.

Yukardanberi sayılan bu değişiklikler yeniden kadro istihsalini icabettirmemektedir.

Geçici madde : Geçici madde, birinci sınıfa tâyin ile kazanılan haklar ayrı olmak üzere bu projenin yürürlüğe gireceği tarihe kadar 4598 sayılı Kanun uyarınca kadrosuz üst derece aylık almış olanların almakta oldukları aylığın dengi olan yargıçlık ve savcılık derecelerinde sayılacaklarını ancak bu sayılmanın bu durumdakilere dereceleri miktarınca kadro tahsisini gerektirmediği gibi buldukları kadrodan kadrosuz iki üst derece aylık almışlarsa üst kadroya geçirilmedikçe bu gibilerin başkaca kadrosuz yükseltilmeleri de yapılamayacağını tesbit maksadıyla sevk edilmiştir ve yine böylece 5017 sayılı Kanun hükmüne göre yargıç ödeneğinin kadro aylığı üzerinden verileceği maddede açıklanmıştır.

Adalet Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Adalet Komisyonu

Esas No. 1/487

Karar No. 50

16 . V . 1949

Yüksek Başkanlığa

Adalet Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlığın 14 . İ . 1949 tarih ve 6/178 ve 71 - 1170 sayılı yazısı ile Yüksek Başkanlığınıza sunulan Hâkimler Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısı Komisyonumuza havale buyurulmakla Adalet Bakanı Fuad Sirmen'in huzuriyle incelendi.

Komisyonumuz bu tasarıyı, sıraları geldikçe gerekçelerinde de görüleceği gibi, bir kısım maddeleri Hükümetin teklifi veçhile, bir kısımlarında eklemeler ve çıkarmalar yaparak, bazan da değiştirilen bu maddelerle ahenk ve tenazuru temin etmek için teklife girmemiş olan maddelerde düzenlemeler yaparak, kabul etmiştir.

Kanun tasarısı dört madde ile bir de geçici maddeden ibarettir.

Birinci madde, bu madde halen yürürlükte bulunan Hâkimler Kanununun 29. maddesinin değiştirildiğini açıklamaktadır. Tasarı ile her ne kadar 29 maddede değişiklik yapılması teklif edilmekte ise de, yukarıda da arz edildiği veçhile ko-

nuşmalar sırasında diğer bâzı maddelerde de değiştirmeler yapıldığından değiştirilen madde sayısı 30 u bulmuştur.

Madde 4 : Bu maddede yapılmak istenen değişiklik, Adaylığa alınacakların miktarının ihtiyaca göre tesbitinden ve ihtiyaçtan fazla istekli bulunduğu takdirde tâyinlerde diploma derecesinin nazara alınmasından ve derecede de eşitlik olduğu hallerde Bakanlığa müracaat sırasının esas tutulmasından, ibarettir.

Filhakika; bugünkü dördüncü madde birinci fıkrasıyla her yıl alınacak aday miktarının Bakanlıkça peşinen tesbitini âmir bulunmaktadır. Halbuki adaylık kadrosunda yıl içinde ne miktar açık olacağını yıl başında tahmin etmek mümkün bulunmadığı cihetle tatbikatta her müracaat kabul ve bir sıraya kaydolmakta ve bunun neticesi olarak, mesleke girmek arzusunda olan bu gençlerin ne zaman tâyin edileceklerini mütemadiyen sormaları, tâyinlerin geç yapılmakta olduğu gibi sıızlanmaları karşısında kalınmaktadır. Bu mah-

zurları bertaraf etmek için maddeye « ihtiyaç oldukça » kaydının konması ve bir de, yargıçlık kadrolarını güzidelere doldurmak için ihtiyaçtan fazla istekli bulunduğu takdirde « diploma derecesi » nin öne geçmek sebebi olarak tesbiti ve bu derecelerde eşitlik halinde ise, önce müracaat edenlerin sonrakilere tercih edilmeleri esasları yerinde görülmüş ve doktora yapmış olanların ise hepsine tercih edilmesi komisyonca ilâve edilerek madde kabul olunmuştur.

Madde 5 : Bu madde ile yapılmak istenen değişiklik, adayların sorgu yargıçlarına «Vekâlet» etmelerinin mahzuruna binaen bu kaydın kaldırılmasından ibarettir.

Bu madde, adaylığa tâyin olunanların iki yıllık stajlarını nasıl yapacaklarını belirtmektedir. Henüz tecrübe sahibi olmamış bulunan stajyerin bir (Kaza) işi olan sorgu yargıçlığı vazifesine vekâlet etmesindeki mahzur komisyonca da görülmüş ve metindeki «Tutanak yazıcılığı» yerine «Tutanak kâtipliği» konmak suretiyle madde kabul edilmiştir.

Madde 15 : Bu maddede yapılmak istenen değişiklik; iki yıllık stajlarını bitirmiş olup da haklarında 13 ncü madde gereğince ayırma incelemesi yapılmış olan adaylara yardımcılık sınıflarındaki görevlere tâyin edilinceye kadar yalnız İera memurluğu; sorgu yargıçlığı ve C. Savcılığı yardımcı görevlerinin gördürülmesi» nin tasrihinden ibaret bulunmaktadır.

Bugünkü maddede buna mukabil olan hüküm, «Muavinliklere tâyin olununcaya kadar Vekillikçe lüzum görülecek yerlerde o sınıflardaki vazifeler gördürülebilir» şeklinde ve daha şümillüdür. Tasarıdaki şekle bu gördürülecek görevler sayılmak suretiyle münhal olduğu takdirde tâyin edilmeleri lâzımgelen görevlerde çalıştırılacaklarının tasrih olunması yerinde görülerek madde kabul edilmiştir.

Madde 21 : Bu maddede yapılmak istenen değişiklik, Hâkimler Kanununa bağlı cetvelde yer alan İera memurluğunun da maddenin hükmüne tâbi kılınmak için metne « yargıçlık ve savcılık tâbirlerinden sonra «Üçüncü sınıfta bulunan» ibaresinin ilâvesinden ve derece yükselmelerinde «Ehliyet» aranacağına kaide olarak tesbitinden ibarettir.

Hakikatte, Hâkimler Kanununa bağlı ve yargıçlık ve savcılık mesleklerinin sınıf ve derecelerini belli eden cetvellerde İera memurluğu

da dâhil bulunduğu halde yaşıyan metinde «Hâkim ve müddeiumumilerin kendi sınıfları içinde. . . . »denilmesi bir noksanlık olarak mütalâa edilmek lâzımgelir. Bu itibarla metnin tasarıda olduğu gibi «Yargıçlık ve Savcılık mesleklerinin üçüncü sınıfında bulunanların . . . » şeklinde yazılması, maddenin içinde bulunduğu faslın başlığına da uygun düşeceği cihetle, yerinde görülmüş ve « ehliyet » kaydının konulmasının da uygunluğu müşahede edilmiştir.

Bundan başka, tasarının ikinci maddesinin müzakeresi sırasında, o maddenin gerekçesinin mütalâasındanda anlaşılacağı veçhile, Hükümetin, üçüncü sınıf Yargıçlık ve Savcılık dâhilinde bulunan 9 ncü derecenin de «Yardımcılık» sınıfına alınması hakkındaki teklifinin Komisyonca kabulü üzerine bu değişiklikte ahengi temin için 21 nci maddenin değişen şekline «Yardımcılık veya » ilâve edilerek « . . . mesleklerinin Yardımcılık veya üçüncü sınıfında bulunanların . . . » şekline sokulması muvafık görülmüş ve madde bu suretle kabul olunmuştur.

Madde 22 : Bu maddede bir değişiklik yapılması Hükümetçe teklif edilmemişse de 21 nci maddenin gerekçesinde açıklandığı üzere tasarının ikinci maddesinin görüşülmesi sırasında Hükümetin, 9 ncü derecenin de Yardımcılık sınıfına alınması hakkındaki teklifi komisyonca muvafık görülerek kabul edildiğinden bu 22 nci maddenin de bu değişiklikte mütenazır olarak düzenlenmesi zarureti hâsıl olmuş ve komisyon yeni şekli formüle ederek kabul etmiştir.

Madde 29 : Hükümet teklifi ile bu maddede yapılmak istenen değişiklik, « Muavinler » kelimesi yerine « Yardımcılık sınıfında olanlar » cümlesinin konmasından ve metne « yükselme sürelerini bitirip » cümlesinin ilâvesinden, Bakanlığın hazırlıyacağı defterleri « Nisan, Ağustos ve Aralık aylarının son günlerinde Ayırma Meclisine » vermek mecburiyetinin konulmasından ve itirazın kabulüne dair Ayırma Meclisince verilecek karara karşı Adalet Bakanının yapacağı müracaatın « bir ay » içinde yapılmasının bildirilmesinden ve Genel Kurul kararının « kesin » olduğu kaydının ilâvesinden ibaret bulunmaktadır.

Bugünkü maddedeki « Muavinler » kelimesinin Muavinlik sınıfında bulunanların hepsine şâmil olamadığı düşünülerek « Yardımcılık sınıfında bulunanlar » şekline sokulması yerinde

görülmüştür. Yükselmeye birinci şartın kanunî süreyi doldurmak olduğuna göre maddeye «yükseltme sürelerini bitirenler» kaydının ilâvesi de tabîi görülmüştür.

Adalet Bakanlığının, terfi sürelerini bitirenlerden haklarında inzibati veya kazai bir mâni bulunmayanların defterlerini tanzim ederek Ayırma Meclisine vermek vazifesiyle mükellef daireyi istediği zaman bu listeleri tanzim edüp etmemekte muhtar bırakmamak için yılın muayyen zamanlarında listelerin tanzimi mecburiyetini koymak, aynı zamanda Ayırma Meclisinin muayyen zamanlarda toplanarak çalışma yapmasını da tanzim edeceği cihetle, yerinde ve bunu düzenliyen kaydın ilâve edilmesi bu sebeplerle uygun görülmüştür.

İtiraz ve müracaatların yapılması müddetlerini tâyin eden 1 ve 4 ncü fıkralardaki; «... tarihinden başlamak üzere» ve «... tarihinden başlayacak bir aylık süre içinde» tâbirlerinin kaldırılarak yerlerine, umumî kanunlardaki esaslara da uygun düşecek olan, «... tarihinden bir ay içinde» tâbirinin konulması muvafık görülmüştür.

Genel kurul kararlarının kesinliği hakkındaki kaydın ilâvesinde bir mahzur görülmemiştir.

Bakanlığın tanzim edeceği bahsi yukarıda geçen teklif listelerinin bir örneğinin, yalnız Resmî Gazete ile yayımlanması, bu listelere müddet bakımından itiraz başlangıcının Resmî Gazete ile neşri tarihinin Ayırma Meclislerince muteber addedilmesinden ileri gelmiş ve bu itibarla Adalet Dergisiyle yayımlanma mecburiyeti maddeden kaldırılmıştır.

Madde 34 : Bu madde ile yapılması istenilen değişiklik, bugünkü maddede yazılı olan «son bir sene içinde» kaydı yerine «yükseltme süresi içinde» şeklinin, ve «listenin neşri tarihinden iki ay içinde» cümlesinin konulmasından ibarettir.

Filhakika bugünkü madde, sayılan belge, vesika ve eserleri terfi süresine dâhil olan (son bir sene) ile kayıtlandırılmak suretiyle son yıldan evvelki süreyi hariç bırakmış oluyor ki bu şekil, yargı mesaisinin bir kısmını değerlendirmemek veya ozamana ait güzel ve isabetli ve hattâ içtihad mesnet olacak kararını Ayırma Meclisinin bilgisi dışında bırakmış olur. Bu itibarla bu değiştirme çok yerinde görülmüştür.

Bu suretle yükseltme süresi içinde maddede yazılı belge, vesika ve eserleri «listenin neşri tarihinden iki ay içinde» yerine «yukarıda bildirilen

süre sonunda» şekline konması da ayırma tetkikatını geç bırakmamak noktasının faideli telâkki edilmiş ve madde kabul olunmuştur.

Madde 39 : Bu madde ile yapılmak istenen değişiklik metinden «alâkalı hâkimin» tâbirinin çıkarılarak yerine «... adları yazılı...» cümlesinin konulmasından ibarettir.

Filhakika bugünkü metin, yalnız «Yargıçları» içine almış mahiyette görülmektedir. Halbuki bu madde şumulüne savecılarla yardımcıları da dâhildir. Bunu sarîh olarak belirtmek için böyle bir değişikliğin yapılması yerinde görülmüştür. Maddenin son satırlarında «... notlarına ve kendilerinin» cümlesinden sonra gelen «eser ve vesika ve mütalâalarına «kelimeleri çıkarılarak yerine» 34 ncü maddede yazılı belgelerine «cümlelerinin konulması ve bunu takip eden «bakarak» kelimesinden sonra gelen «tesbit ile» nin de çıkarılması komisyonca uygun görülmüş ve madde bu değişiklikle kabul olunmuştur.

Madde 40 : Bu maddede yapılmak istenen değişiklik; madde metnine «liyakatlerine göre sıraya koymak» cümlesinin ilâvesinden, ibarettir.

Filhakika, Hâkimler Kanununun 58 ve 59 ncü maddelerinde, defterdeki sıranın gözetileceği yazılı olduğu halde, defterin tanzim edileceğini tesbit eden 40 ncü maddede sıranın yapılacağına dair bir kayıt bulunmadığı için bir boşluk müşahade edilmiş ve teklif edilen ilâvenin yapılması muvafık görülmüştür.

Komisyon, üçüncü fıkra olarak; tanzim edilen «yükseltme defterinin yayımlanmasını» Genel Kurula itiraz edeceklerine imkân vermek bakımından muvafık görmüştür. Aynı zamanda son fıkra olarak «kesinleşen defterin de yayımlanması» esasını kabul etmiştir.

Madde 47 : Bu maddenin yazılış şeklinin daha itinalı olarak tertiplenmesi suretiyle ve rilmek istenilen vuzuh komisyonca da muvafık görülmüştür.

Madde 48 : Bu madde ikinci sınıfın bir derecesinden diğer derecesine yükseltme tatbik edilecek usul ve kaideleri tesbit etmek için konulmuş olduğu halde bugünkü şekliyle yeter derecede açık değildir. Gerek maddeye vuzuh veren ve birinci sınıfa ayrılmada lüzumlu bilgilerin nasıl toplanacağını belirten ve bunlar hakkında da 29 ncü madde gereğince terfi esas

olacak teklif listesinin hazırlanarak Ayırma Meclisi Genel Kuruluna verileceğini tesbit eden yeni şekil Komisyonca da muvafık görülmüştür.

Madde 50 Bu madde ile yapılmak istenilen değişiklik, maddeye vuzuh vermek demek olan bir değişikliktir. O da, Ayırma Meclisleriyle, Genel Kurula Başkanlık eden Yargıtay Birinci Başkanıyla Cumhuriyet Başsavcısının mâzeretleri hallerinde bu kurullara kimlerin Başkanlık edeceğini tasrih etmekten ibaret bulunmaktadır ki, bu değişiklik komisyonca da yerinde görülmüştür.

Madde 53 : Bu maddede yapılmak istenen değişiklik, Ayırma Meclislerinde verilmekte olan kararların nisapları değiştirilmekten ibarettir. Bugünkü maddede, gerek 1 ve 2 No. lu Ayırma Meclislerinde, gerek Ayırma Meclisi Genel Kurulunca kararların ekseriyetle verileceği kaydı bulunmaktadır.

Yeni şekilde ise, kararları nisaplarına göre üçe ayırmaktadır.

Birincisi, âdi yükselmelerde, ayırma meclislerinin kararlarını çoklukla vereceklerini,

İkincisi, terehli ve mümtaz olarak yükselmelerde, 5 reyden 4 ünün birleşmesiyle karar alınabileceğini,

Üçüncüsü ise, ayırma meclisi genel kurulunun, birinci sınıf yargıçlığa ayırma kararlarıyla, ayırma meclislerinin, ancak dört oyun birleşmesiyle neticelendirebilecekleri kararlarının itiraz üzerine bozulmasına mütedair kararlarının, yedi oyun birleşmesiyle verileceğini, tesbit ve tasrih etmektedir.

Bundan sonra yapılacak ayırma tetkiklerinde bu usulün uygulanması komisyonca da muvafık görülmüştür.

Madde 54 : Bu maddede yapılmak istenen değişiklik, ayırma meclisi kararlarını genel kurula müracaatla incelettirmek yetkisini haiz olan Adalet Bakanının bu salâhiyetini 30 günlük bir müddetle tahdit etmekten ve bir de genel kurulun vereceği kararların kesinliğini belirtmekten, ibarettir.

Birinci ilâve, yani Adalet Bakanının da genel kurula müracaatının 30 günlük bir müddetle tahdit edilmesi hususu, tatbikattaki tereddüdü ve münakaşaları gidermesi bakımından yerinde görülmüşse de genel kurul kararlarının «kesin» olacağı hakkındaki son fıkra kaldırılmıştır.

Madde 55 : Bu madde ile iki değişiklik yapılması teklif edilmektedir; bunlardan birincisi, 49 ncu maddede yazılı olan deftere adı geçmemiş olanların itirazlarını bir müddet içinde yapmaları kaydının konulması, diğeri de, yapılacak bu itiraz üzerine tetkiki yapan 95 nci maddedeki kurulun, muterizin birinci sınıfa ayrılmasına dair vereceği kararı, altı oyun birleşmesiyle vemesi esasının tesbit edilmesidir.

Bugünkü maddede, birinci sınıfa ayrılanlar defterine adları geçmemiş olanların itiraz hakları tanınmakta ise de bu itirazın yapılma müddeti tesbit edilmemiştir. Bu ise tatbikatta birçok müşkülât ve münakaşayı mucip olacaktır. Bu mahzurun önüne geçmek için teklif veçhile, tebliğ tarihinden otuz gün içinde itiraz olunması muvafık görülmüştür.

İkinci değişiklikteki «altı oyun birleşmesi» üzerinde konuşmalar cereyan ederek bunun «beş oyun birleşmesiyle» şekline konması komisyonca daha uygun mütalâa edilmiş ve madde bu değişiklikle kabul olunmuştur.

Madde 56 : Bu madde ile yapılmak istenen değişiklik «Yargıçlık mesleğindeki İcra memurları»nın madde metnine alınmasından ve bir de Hâkimler Kanununa göre yapılacak tâyin ve terfilerin «Kadro tahsisi suretiyle» yapılacağını tesbitten, ibarettir.

Yargıçlık mesleğindeki İcra memurlarının maddeye ithali Hâkimler Kanununa bağlı cetvelde yazılı bulunmaları sebebiyle yerinde görülmüştür.

Yargıçların tâyin ve terfileri konusuna gelince; Hükümetin gerekçesinde de ifade edildiği gibi, 4598 sayılı Kanunla ve kadrosuz olarak alınan üst derece maaşların, Hâkimler Kanununda tesbit edilmiş olan derece ve sınıflarında iktisabını mucip olup olamayacağı ve bu kabil yükselmelerin Millî İrade ile yapıp yapılamayacağı hakkında son zamanlarda Bakanlık ve Ayırma Meclisleri arasında görüş ve düşüncü farkları olmuş ise de, şimdiye kadar haklarında 4598 sayılı Kanun uygulanarak yükseltilmeleri yapılmış olan yargıçların bu yükseltmelerinin Millî İradeye iktiran ettirildiği komisyonca müşahade edilmiş ve Hâkimler Kanununun bu konudaki maksadının ise, bu uygulamaya müsait olamayacağı kanaati belirmiş olduğundan, bu tasarının yürürlüğe girmesini mütaakip Hâkimler Kanununa göre yapılacak

terfilerin ancak «Kadro tahsisı» ve «Millî İradeye arzı» suretiyle yapılması ve bu suretle alınmış olan maaşların tekabül ettiği derece ve sınıfların iktisap edileceği, şimdiye kadar bu esasa muhalif olarak yapılmış olan tathikatın ise bu tasarının geçici maddesiyle düzenlenmiş olacağı neticesine varılarak, birinci fıkradaki değişiklik muvafık görülmüştür.

İkinci fıkra ise birinci fıkranın tabii bir neticesi olmakla beraber, yazılış tarzının ve meselâ «Yargıclar Kanunu hükmünce sınıf ve derece yükseltilmesi sayılmaz» hükmünün, birinci fıkra gereğince açıklandığı gibi kadrosuz alınan maaşların mukabili olan derece ve sınıfların iktisap edilemeyeceğine yani terfi addine mâtufl bulunduğuna, voksa 4598 sayılı Kanunun uygulanması hallerinde de terfi müddeti bakımından yargıcların iki senelik yükselme süresine tâbi olacakları kayde değer görülmüştür.

Bundan başka, 4598 in uygulanacağı hallerde tesbiti lâzımgelen ehliyet şartının terfilerde olduğu gibi yine Ayırma Meclislerince belirtilmesi esasının konması yerinde ve bu kabül yükseltmelerin Bakanlığın mucibi ile yapılması hususu tabii görülmüş ve madde kabul olunmuştur.

Madde 57 : Bu madde ile, birinci sınıf yargıcların bu sınıf içindeki yargıclık derecelerine veya hassavecülğe yükseltmelerinde iki senelik bir sürenin beklenmesine lüzum olmadığını ve ancak eski derecenin maaş ve ödeneği iki yıl alınmadıkça yeni geçilen derecenin maaş ve ödeneğinin alınmayacağı esası konmaktadır.

Komisyon, bu madde ile gözetilen gayenin, üstün değerleri, terfi için konulmuş olan müddetlerle bağlamamak olduğunu müşahade etmiş ve teklif edilen şeklin kabulünü muvafık görmüştür.

Madde 58 : Bu madde ile, Ayırma Meclislerince tanzim edilmiş olan defterlerde adları yazılı bulunanların tâyin ve terfilerinin hangi esaslar dairesinde yapılacağı açıklanmış bulunmaktadır.

Maddenin mütalâasından ve Hükümet gerekçesinin incelenmesinden de anlaşılabacağı veçhile, evvelâ defterlerin kâdemi sonra da defterlerdeki sıranın, yükselmelerde esas tutulacağı görülmektedir; biraz daha açıklamak lâzımgelirse, mümtaz, tereihli ve âdi defterleri, kendi

kısımları içinde birden fazla olduğu takdirde bu kısımların her birine ait defterler tanzim edildikleri tarihlere göre sıraya konacak ve tarihi eski olan defterde yer almış olanların tâyinleri yapıp bitmedikçe, sonraki deftere geçilemeyecektir. Meselâ, eski tarihli ilk defterde adı yazılı bulunan mümtazların tâyinleri yapıp bitmedikçe sonraki tarihli ikinci defterdeki mümtazların tâyinleri yapılamıyacaktır. Bu misal, mütaaddit defterli tereihlilere ve mütaaddit defterli âdi terfililere de hövlece tathik edileceği maddede tasrih edilmiştir.

Madde 60 : Bu madde ile yapılmak istenilen değişiklik, mümtaz, tereihli ve âdi yükselme defterlerine girmiş olanların terfilerinin hangi esas dairesinde yapılacağını ve 59 neu maddeye göre terfi sırasında teklif olunan hizmeti ret etmiş olmalarından dolayı defterin sonuna alınmış olanlara ne zaman yeniden bir vazife teklif olunacağını, belirtmekten ibarettir.

Yasılan madde, mümtaz defterine girmiş olanların tereihli defterine girmiş olanlardan tereihli defterine girmiş olanların da âdi deftere girmiş olanların mutlak surette önce terfi edeceklerini âmirdi.

Yeni madde, bu esası yine kabul etmekte ancak, defterlerde hep birden ve bir nispet dairesinde yürümevi temin etmek için bâzı kavıtlar koymaktadır. Maddenin okunmasında görüleceği gibi bunlarda, bes mümtaz yükselmesine mukabil üç tereihli yükselmesi, iki âdi yükselmesi, yapılmak esastır. Mümtaz defterinde yükseltilmesi varılacak kimse kalmamışsa bunlara tahsis edilen kadroların tereihlilere, tereihliler defterinde kimse kalmadığı takdirde, bunlara tahsis edilen kadroların mümtazlara, bu iki defterde kimse kalmadığı takdirde bütün kadroların âdi yükselme defterindekilere, tahsis olunacağı da ikinci bir esas olarak konmaktadır.

İkinci fıkra ise, yasılan maddeden farklı olarak 59 neu madde mucibince terfi sırasında yapılacak hizmet teklifini kabul etmiyen tereihlilerin âdi yükselme defterinin sonuna bırakılacağı esasını koymaktadır.

Komisyon, gerekçeleri yerinde görülerek maddeyi kabul etmiştir.

Madde 63 : Bu maddede yapılan değişiklik, bir fıkra ilâvesinden ibarettir.

Yeni fıkra, birinci fıkra ile Adalet Bakanına tanınmış olan savcı ve yardımcıların gerektiği

zaman yerlerinin değiştirilmesi hakkındaki yetkinin, teyididir. Yaşayan kanundaki yetkinin daha açık bir fıkra ile teyidinde bir mahzur mülâhaza edilmediği cihetle madde aynen kabul olunmuştur.

Madde 70 : Hususi hükümler başlıklı faslın ilki olan bu maddede yapılmak istenen değişiklik, madde metnindeki 10 ve 9 neu derecelerin yerine birer derece üstü olan 9 ve 8 nei derecelerin konmasından ibarettir.

2556 sayılı Hâkimler Kanunu yürürlüğe girdiği tarihte yardımcılık sınıfının maaşı (10 neu derece) 30 lira idi. Üçüncü sınıf yargıçlık ve savcılığın maaşı da (9 neu derece) 35 lira idi ve 70 nei maddede yazılı dereceler de buna göre tesbit edilmişti; bilâhara yürürlüğe girmiş olan 3693 sayılı Kanunla memuriyetlerde değişiklik yapılmadan yardımcılık sınıfının maaşı 35 liraya ve üçüncü sınıf yargıçlık ve savcılık maaşı da 40 liraya yükseltildiği için maddede bu değişikliğe lüzum görülmüştür. Bununla beraber bu tasarı ile 9 neu derece yardımcılık sınıfına alınmakta ve üçüncü sınıfın başlangıç maaşı da 8 nei dereceye yükseltilmektedir.

Madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 80 : Burada yapılmak istenen değişiklik, maddenin dördüncü fıkrası metnine «ve yargıçlık mesleğinden sayılan icra memurları» cümlesinin ilâvesinden ve tatbikattaki faydasızlığı anlaşılan son fıkranın madde metninden çıkarılmasından ibarettir.

Komisyon, dördüncü fıkraya icra memurlarının da alınmasını uygun görmüşse de son fıkranın aynen kalmasını kararlaştırmış ve birinci fıkradaki «mevcut bulunan» yerine «açık bulunan» ibaresini koyarak maddeyi kabul etmiştir.

Madde 81 : Görüşme sırasında Adalet Bakanı bu maddeyi geri aldığı beyan ettiğinden müzakeresinden vazgeçildi. Ancak, yargıçların, kusurlu hareketlerinden dolayı (yer değiştirmek) cezasını inzibati mahiyette tâyin eden 88 nei madde ile tatbikatta karşılaşmaması için halen yürürlükte bulunan ve idari mahiyeti haiz tedbirleri içine almış olan 81 nei maddenin ikinci fıkrasındaki «... kusurlarından mütevellit olsun olmasın ...» cümlesinin kaldırılarak yerine «... kusurları olmaksızın her hangi ...» şeklinin konulması kararlaştırıldı.

Madde 86 : Bu maddede Hükümetin teklifine göre yapılması istenen değişiklik, inzibat ce-

zaları arasına «yer değiştirmek» ile «meslekten affetmek» cezalarının da ilâvesinden ibarettir.

Filhakika yürürlükte bulunan 81 nei maddede kusurlu hareket sebebiyle de «yer değiştirmek» yazılı olduğu ve 89 neu maddede de «meslekten affetmek» cezası yer bulduğu halde, inzibat cezalarının çeşitlerini aynen 86 nei maddede bunların yazılmış olması, kanun tekniği bakımından bir noksan olarak mütalâa edilerek bunların da maddeye eklenmesi muvafık görülmüştür.

Bundan başka; Hükümetin teklifinde bulunup da tabıda çıkmıyan ve Hâkimler Kanununa bağlı cetvellerde yeri olan «... ile yargıçlık sınıfından sayılan icra memurları» cümlesinin, üçüncü satırdaki «sınıfında bulunanlar», ibaresine eklenmiştir.

Bir de (F) bendindeki «derece indirme» ye bir (K) ilâvesi suretiyle «derece indirmek» suretinde yazılması muvafık görülmüş ve madde bu değişikliklerle kabul edilmiştir.

Madde 88 : Bu maddede yapılmak istenen değişiklik, mahiyeti itibariyle yeri 89 neu madde olan «meslekten affetmek» cezasının çıkarılmasından ve maddenin yalnız «maaş kesmek» cezasına hasredilmesinden ibarettir.

Maddenin ikinci fıkrasının, çalışma saatleri haricinde de duruşmalarına devam ettikleri görülen Yargıçlara tatbikinın doğru olamayacağı, tatbikatta ölü bir hüküm olarak yaşamayan mahkûm olduğu, belirtilerek kaldırılması teklif edilmişse de Adalet Bakanının, halen yürürlükte bulunan maddede bu fıkranın mevcut olduğunu, fiiliyatta ancak saat 11 de iş başına gelen Yargıçlar yüzünden birçok sızlanmalara meydan verildiğini, hüküm vermek bakımından tam ve mutlak bir istiklâle malik olan Yargıçların, işlerine devam bakımından diğer Devlet memurları gibi telâkki edilmesinin lâzımgeldiğini, bu fıkradaki devamsızlığın «mazeretsiz» şartıyla kayıtlı bulunduğu için mahzurlu bir tatbikata yer verilmeyeceğini, açıklamasından sonra fıkranın muhafazası muvafık görüldü.

Madde 89 : Bu maddede teklif edilen değişiklik, «meslekten af etmek» ve «yer değiştirmek» cezalarının mahiyetleri bakımından bu maddeye alınmalarından ve bu cezaların hangi hallerde uygulanacaklarının belirtilmesinden, ibarettir.

«Meslekten at etmek» satır başına alınmak suretiyle ikinci fıkra olması uygun görülmüştür.

Üçüncü fıkradaki yer değiştirmek sebepleri arasında bilhassa «madde tâyin ve delilleri tesbit edilemeyen irtikâp ve irtişa» konusu için yer değiştirmenin kâfi bir ceza olmadığı, daha ağır cezanın tatbik edilmesinin lâzım ve zaruri bulunduğu yolundaki konuşma ve teklifler sonunda, Hükümetin hamur halinde teklif ettiği yer değiştirmeyi mucip hal ve hareketler, verilen karar dairesinde, su komisyonunca 5 bentte tesbit edilerek komisyona verildiği ve komisyonca da ufak bâzı değişikliklerle kabul olundu.

C ve E bentlerindeki «şayi olanlar» tâbirinin mahiyet ve şümulü üzerinde duruldu. «şuyu» tâbirinin hududunu tam olarak çizmenin müşkülâtı aşikâr olmakla beraber komisyon bunu «herkes tarafından söylenen» gibi bir tâbirin geniş mânasına da terk etmek istememiş ve bunun içindir ki «şuyu» kelimesinin arkasına «mütevâtir» tâbirini eklememiştir. Ancak, iki veya üç kişinin söylemesini de şayiye kâfi sayarak Yargıçların yerlerinin değiştirilmesine gidilmesi gibi dar bir mânâ da kastının içine girmemiştir.

Filhakika, memleketimizin bâzı yerlerindeki tezviratın Yargıç aleyhinde ufak da olsa bir dedikodu muhiti yaratmaya müsait bulunması veya yer değiştirme cezasına uğrıyan Yargıçların değiştirilmeleri sebeplerinin nakil edildikleri yeni memuriyet yerlerine daha evvelinden ulaştırılması hallerinde menfaati bozulan kimselerin ikinci bir yer değiştirmeye kolaylıkla zemin hazırlamaları, düşünceleri de hatıra gelmiş ve göz önünde bulundurmaya değer görülmüştür. Yer değiştirme cezasının tekerrür etmesi, aşağıdaki maddelerle derece tenzili ve meslekten çıkarmaya müncer olmayıp da yalnız yer değiştirmeye inhisar etmiş olsaydı «şuyu» tâbirinin dar ve geniş mânası üzerinde bu kadar durulmaya lüzum görülmezdi.

Komisyonca bu konu üzerinde yapılan uzun konuşmaları özetlemek icap ederse denilebilir ki: «şuyu» tâbirinin hududunu ve «şayi olmuştur» diyebilmenin tâyin ve takdirini, soruşturma ve inceleme yapan memur ve makamlarla bunların düzenliyecekleri evrak üzerine karar almak yetkisine sahip olan ve mesleğin en yüksek kademesine erişmiş zevattan kurulan inzi-

bat kuruluna bırakmanın doğru ve yerinde olacağına kaani bulunmaktayız.

Madde 90 : Bugünkü metinde, hâkimlikten bahsedildiği için derece indirmek cezasının yalnız yargıçlar hakkında uygulanacağı gibi tatbikatta bir düşünce hâsıl olduğundan Hükümetçe metne «Savcının» kelimesinin ilâvesi ve «Üç defa yer değiştirmek cezası görenler» in de metne alınması teklif edilmektedir.

Maddenin müzakeresine geçildiği sırada, Hükümet namına Bakan tarafından dört fıkralık ikinci bir metnin Komisyona tevdi edilmesi üzerine konuşmalar bu yeni metin üzerinde cereyan etmiştir.

Yürürlükte bulunan maddedeki cezanın bâzı ahvalde ve meselâ yardımcılık sınıfının 10 neu derecesinde derece tenzili cezasına uğrama halinde, bu derecenin aşağısında bir sınıf ve derecenin mevcut bulunmamasından dolayı veya cezayı gerektiren fiilin işlenmesi ile inziyat komisyonu kararının kesinleşmesi zamanları arasında cezayı görece zatın terfi etmiş olması yani fiili işlediği derecede bulunmaması halinde, cezanın fiilen tatbik edilmemesi neticesi hâsıl olmaktadır. Gerek bu bakımdan gerek bu tasarı ile değiştirilen 89 neu madde ile tenazur ve ahengi temin etmek yönünden madde dört fıkra ile daha ziyade vuzuhlandırılmış ve tatbikatta tereddüde yer vermiyecek şekilde formüle edilmiş bulunmaktadır.

Birinci fıkraya, yargıçlık ve savcılıktan sonra, «Yardımcılar» ile yargıçlık sınıfından sayılan «İera memurları» ve bir de bu tasarının ikinci maddesi gereğince cetvellerde yapılan değişikliklerle yardımcılık sınıfına alınan «9 neu derecede bulunanlar» eklenmiştir.

İkinci fıkra ile, derece indirmek cezasının ne gibi hallerde tatbik olunacağı, cezaya uğrıyanların fiili işledikleri zamanki dereceleri nazara alınmaksızın en son buldukları dereceden bir derece aşağı indirilmek suretiyle cezanın uygulanacağı ve indirildikleri derecede alacakları sıra ile muhafaza edecekleri hakları belirtilmiş, bulunmaktadır.

Buna göre, hakkında derece indirmek cezası uygulanan bir yargıç uygulanma zamanında ve son bulunduğu derecede yükselme süresini bitirerek Ayırma Meclisi tetkikatına tâbi tutulmuş ve neticede yükselmeye lâyık görülerek meselâ defterin 5 nci sırasına geçirilmiş ise aşağı

dereceye indiğinde bu dereceye ait son yükselme defterinin senede üç tetkikat yapılarak üç yükselme defteri tanzim edileceğine göre-5 nci sırasına kaydolunacak, ve şayet son bulunduğu derecede yükselme süresini bitirmemiş olmasından dolayı Ayırma Meclisi tetkikatına tabi tutulmuş ve bu sebeple henüz bir yükselme suresi bektiyerek Ayırma Meclisi tetkikatına tabi tutulacak ve neticeye göre hakkında gereken işlem yapılacaktır. Yalnız burada iktisap edilmiş bir hakkı korumak için konulan hüküm, yargıyı yukarı derecede meselâ geçmiş altı aylık bir hizmetinin, alt derecede geçmesi gereken yükselme süresine mahsubiyle daha bir buğuk senelik bir hizmetten sonra yükselme süresini bitirmiş sayılarak adının Ayırma Meclisine verilmesinden ibarettir.

Üçüncü fıkra, yer değiştirmek cezalarının 89 neu maddenin üçüncü fıkrasının e bendi ile diğer bentlerinde yazılı sebeplere istinat ettiği hallerde daha ağır cezanın ne olacağını açıklamaktadır. Meselâ bir yargıca 89 neu maddenin üçüncü fıkrasının e bendi gereğince yer değiştirmek cezası verilmiş olur ve yine aynı yargıca aynı derecede iken sözü geçen üçüncü fıkranın e bendi dışında kalan diğer bendleri mucibince başkaca bir yer değiştirmek cezası verilmiş olursa bu yargıyı iskatına değil derecesinin tenziline gidileceğini, bu fıkra tesbit etmektedir. Bir derecede iki yer değiştirmek cezasıyla iskata gidebilmek için herhalde ikisinin de e bendine uyan aynı mahiyette fiil ve hareketler olması icabetmektedir.

Dördüncü fıkra ise, yardımcılık sınıfının 10 neu derecesinde bulunanların bu derecede, metinde yazılan cezaları aldıkları takdirde, son ceza gerektiren fiilin işlendiği tarihe kadar geçmiş olan hizmet sürelerinin kanunla tâyin edilen yükselme sürelerinin hesabında nazara alınmayacağını, başka deyişle, bu sürenin terfi süresinden indirilmek suretiyle terfiinin bu müddet kadar geç bırakılacağını, tesbit etmektedir. Yukarıda da kaydedildiği gibi yardımcılık sınıfında 10 neu dereceden aşağı bir derece bulunmamasından dolayı derece tenzili fiilen yapılamadığı için ancak bu suretle cezanın infazına imkân temin edilmiş bulunmaktadır.

Madde 92 : Hükümetin teklifi ile bu maddele yapılmak istenen değişiklik, kesinleşmiş ola-

rak «iki defa derece indirmek» cezasına uğramış olanların da «meslekten çıkarılmak» cezasına çarptırılmalarından, ibarettir.

Hükümetin gerekçesinde de belirtildiği gibi mahiyet ve neticesi itibariyle daha hafif hal olan 45 nci madde gereğince (iki defa terfi lâyık görülmiyenlerin) meslekten af edilmeleri karşısında, kusurlu fiil ve hareketlerinden dolayı ve 90 nci madde gereğince tevbih ve yer değiştirme cezalarının ancak belli sayılarda tekerrüründen sonra uygulanabilen derece indirmek cezasının 2 defa tekerrürü halinde «meslekten çıkarılmak» cezasının uygulanması çok yerinde görülmüştür.

Bu madde umumiyeti itibariyle, «meslekten çıkarmak» inzibati cezanın hangi hal ve sebepler altında ve hangi makamlarca uygulanacağını tesbit etmektedir.

Birinci fıkra, bu tasarı ile yukarıki maddelere konulmuş olan yeni hükümlerle ahenkli olarak komisyonumuzca formüle edilmiştir. Bu arada, 89 neu maddenin üçüncü fıkrasının e bendinde yazılı hallerden dolayı «bir derecede iki veya bir sınıfta üç defa kesinleşmiş yer değiştirmek» yerine «bir sınıfta iki ve bütün meslek hayatında üç defa yer değiştirmek» şeklinde bir kaydı konulması teklif edilmişse de, neticesi süratle en ağır cezalara varan tedbir ve ceza kararlarının yetkili kurullarca kolayca alınmadığı, buna delil olarak da, şimdiye kadar muhtelif Devlet dairelerince mütaaddit kanunlarla alınmış olan tasfiye yetkilerinin tasavvur edildiği kadar müspet sonuçlar vermediği, çünkü alınacak bu kabîl kararların haklarında tatbik edilenleri hayatları boyunca takibedeceği düşüncesinin karar verenler üzerinde müessir olduğu ve bu suretle küçük cezalardan bile masun kaldıkları misalleriyle izah edildikten ve bütün mesnedi «madde tâyin ve delilleri elde edilemiyen bir şaya» olduğu için kısa yoldan meslekten çıkarmaya gitmenin doğru olmayacağı ve hattâ bu yüzden ikinci veya üçüncü yer değiştirmek kararının kolayca istihsal edilemeyeceği belirtildikten sonra, fıkranın formüle edildiği şekilde kabulü karar altına alındı.

Mahkûmiyetle sonuçlanan fiillerin kasti veya gayrikasti olanları bakımından bir fark gözetilmesi üzerinde yapılan konuşmalar sonunda tesbit edilen ikinci fıkra ile, kasti olmayan fiillerden muayyen miktarda mahkûmiyet halinde meslekten çıkarmak cezasının takdiri inzibat

komisyonuna bırakıldı ve birinci fıkraya da bu bakımdan « ağır hapis » cümlesinden sonra « kasti » kelimesinin konulmasına lüzum görüldü.

Üçüncü ve dördüncü fıkralar yeter derecede açık olduğu için aynen kabul olundu.

Beşinci fıkrada « Yargıçlık ve savcılık mesleklerinde olanlar » tâbirinin içinde « yardımcılık » sınıfı ile « yargıçlık meslekinden sayılan icra memurları » nın da dâhil olduğu ve bu suretle telâkki edilmesinin yukardaki maddelerle tenazur ve ahengi muhafaza etmek bakımından da zaruri bulunduğu kanaatine varılarak metinde ayrıca tasriha lüzum görülmedi.

Madde 95 : Hükümetin teklifi ile maddede yapılan değişiklik « ilgili yargıç » tâbirinin yerine sadece « ilgililer » tâbiri konulmak suretiyle savcılara ve yardımcılık sınıfında bulunanlarla Yargıçlık meslekinden sayılan icra memurlarına da teşmil edilmesinden ;

İtiraz süresinin 30 günden 15 güne indirilmesinden,

Meslekten çıkarılmak cezasına çarptırılanların beraberlerinde getirecekleri vekil ile birlikte beraberce savunma yapabilmelerini sağlamaktan, ibarettir.

Komisyon bu değişiklikleri yerinde bulmuş ve kabul etmiştir.

Ancak, ikinci fıkradaki « İnzibat itiraz kurulu » nun seçim şekli üzerinde durulmuş ve yapılan görüşmelerden sonra ve Adalet Bakanının da muvafakati ile seçimin kur'a ile yapılması esası kabul olunarak fıkra ona göre formüle ve kabul edilmiştir.

Madde 122 : Hükümetin teklifi ile bu maddede yapılmak istenen değişiklik, Yargıçlık sınıfından gayri olan Adalet memurları hakkında uygulanacak inzibati cezaları belli eden bu maddenin 3 No. lı bendinde bir sırada gösterilmiş olan « derece tenzili » ile « yer değiştirmek cezalarının ayrı sıralarda gösterilmesinden ve bir de » üst tâbirinden maksut olanların açıklanmasından, ibaret bulunmaktadır.

Filhakika, maddenin 3 No. lı bendinde iki ceza « veya » ile ayrıldığı halde bazı Adalet komisyonlarınınca iki cezanın birden tatbik edildiği anlaşıldığından teklif ve hile bu iki cezanın ayrı bentlerde yazılması muvafık görüldü.

« Üst » tâbirinin de tatbikatta aynı mahke-

mede vazifeli bulunan Yargıç ve Yardımcıları arasında ihtilâfı mucip olduğu açıklandığından, son fıkra ile « üst » den maksadın ; mahkeme ve dairenin en yüksek dereceli Yargıç veya Cumhuriyet Savcısı olduğu, mahkemede birden ziyade ve eşit dereceli Yargıç bulunduğu takdirde, tevbih ve aylıktan kesme cezalarını verme yetkisinin, kıdemli Yargıca ait olacağı açıklanmıştır. Ancak buradaki « kıdemli Yargıç » tabirinin de kademleri eşit olanlar arasında bir tartışmaya yol açmaması için, « o mahalle tâyinde kıdemli » olan Yargıcın bu yetkiyi haiz olacağı kabul edilmiştir.

Bir de teklif edilen metinde, « memurun kanununun 26 nci maddesinde sayılan » yerine, madde numarasından sonra bir « mütaakıp » kelimesinin ilâvesi suretiyle « ... 26 nci ve mütaakıp maddelerinde sayılan » şeklinin konulması uygun görülmüştür. Çünkü 26 nci madde yalnız cezaların isimlerini yazmakta ve asıl cezalarla fiiller ve sebepler ondan sonraki maddelerde yazılı bulunmaktadır.

Madde 2 : Bu madde ile, Yargıçlık ve Savcılık mesleklerinin sınıflarını, derece ve maaşlarını gösteren hâkimler kanununun 17 ve 18 nci maddelerinde yazılı ve bu kanuna bağlı olan 1 ve 2 sayılı cetvelerde değişiklik yapılması teklif edilmektedir.

(1) sayılı cetvelde : Görevlerin mahiyet ve ehemmiyetleri bakımlarından ; Yardımcılık sınıfı ile üçüncü ve ikinci sınıf Yargıçlık derecelerindeki isimler sıraya konulmaktadır.

Yine görevlerin, gerek mahiyet ve ehemmiyeti, gerek bilgi ve anlayışa, tecrübe ve mümareseye ihtiyaç göstermesi, gerekse tatbikatın zaruri kıldığı ihtiyaçları karşılamak bakımlarından ;

Bu tasarı ile yardımcılık sınıfına alınan 9 neu dereceden « İcra Yargıçlığı », Yargıtay Raporörlüğü, Sulh Yargıçlığı, mahkeme üyeliği, yargıçlık ve 7 dereceden de « Mahkeme Başkanlığı » çıkarılmakta, buna mukabil 9 neu dereceye « Üye yardımcılığı » ilâve edilmektedir. Bunlardan başka 5 nci dereceye « Mahkeme Üyeliği », 6 nci dereceye de « İcra Yardımcı Yargıçlığı » eklenmektedir.

(2) sayılı cetvelde ; aynı bakımlardan değişiklikler teklif edilmektedir.

9 neu dereceden « C. Savcılığı » ile « C. Savcı Yardımcılığı » çıkarılmakta, 7 ve 6 nci derece-

lere «C. Savecılığı Yardımcılığı», 5 nci dereceye de « C. Savecılığı Baş Yardımcılığı» ilâve edilmektedir.

Bu madde, 4 ncü dereceden «Yargıtay Raporörlüğü» nün çıkarılması suretiyle komisyonca da kabul edilmiştir.

1 sayılı cetvelin 6 ncı derecesine kadar yükselmeleri kabul edilmiş olan meslek mektebi mezunu sorgu yargıçlarıyla, aynı cetvelin 7 ncı derecesine kadar yükselmeleri kabul edilen Meslek Mektebi mezunu İera Yardımcısı yargıçlarının, bu derecelerde Kâkimler Kanununa göre muayyen yükselme sürelerini doldurdukları halde ayırma meclisince, kendilerine muhassas kanuni derecenin sonuna gelmiş bulunmaları hasebiyle Hâkimler Kanununa göre değil, Umumi Barem Kanununa göre yükselmelerinin yapılması mütalâa edildiğinden bunların Yargıçlar Kanununa göre terfi edebilmelerini temin için derecelerinin yükseltilmesi bâzı üyeler tarafından ileri sürülmüşse de, Adalet Bakanı, aynı tahsil seviyesinde ve aynı haklara malik bulunan İera Yardımcı yargıçlarının bundan evvelki kanun değiştirmelerinde sorgu yargıçlarından bir derece aşağıda bırakılmalarının münasip olmadığını bu itibarla İera Yardımcı yargıçlığının 6 ncı dereceye eklenmesinin hakkaniyete uygun olacağını ve bunu Hükümetin de kabul ettiğini, ancak bu iki grupun 6 ncı dereceden yani üçüncü sınıf yargıçlıktan da yukarıya, ikinci sınıf yargıçlığa derece olarak yükseltilmelerini evvelce kanun vazının kabul etmemiş olmasındaki esbabı mucibenin hâlen de mevcut olması hasebiyle Hükümet namına kabul edemeyeceğini ve bu sebeple her iki grupun 6 ncı derecede birleşmesiyle yetinilmesinin muvafık olacağını, beyan ve bunların son derecelerine gelmiş olmalarının Hâkimler Kanunu gereğince ayırma meclisi tetkikına tâbi tutularak 4598 sayılı Kanuna göre terfihlerinin yapılmasına mâni olamayacağı kanaatini izhar ettikten sonra komisyonca, İera Yardımcı yargıçlığının 1 sayılı cetvelin 6 ncı derecesine ilâvesi muvafık görülmüş ve asıl sıfatlarıyla Hâkimler Kanununda yer aldıkları için şimdiye kadar bu kanun gereğince muameleye tâbi tutulmuş olan meslek mektebi mezunu sorgu yargıçlarıyla İera yardımcı yargıçlarının, vazifelerinin kaza işi olmasına ve kaza işi görenlerin

bu işlerdeki ehliyet ve liyakatlerinin ise idari makamlarca değil, ayırma meclisi tetkikatıyla tesbit edileceğinin Hâkimler Kanununda tasrih edilmiş bulunmasına göre, 4598 sayılı Kanun gereğince de terfihlerinin yapılabilmesi için Hâkimler Kanuniyle belli edilmiş olan terfi sürelerini bitirdikleri zaman Bakanlıkça isimlerinin ayırma meclisine verilmesi ve bu meclisçe de ayırma tetkikatının yapılması tabii görülmüş ve ancak böyle bir tatbikatın her iki kanunun ruh ve mânasına uygun düşeceği neticesine varılmıştır.

Bundan başka, Adalet Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlığın 20 . XII . 1946 tarih ve 71 - 716/6 - 3023 sayılı tezkeresiyle komisyonca havale edilmiş ve Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 numaralı Kanuna bağlı 1 sayılı cetvelin Adalet Bakanlığı bölümünde değişiklik yapılması hakkındaki Kanun tasarısı Komisyonumuzca incelenerek teklif edilen değişiklik kabul ve bu suretle 1 sayılı cetvele 20 adet 100 liralık kadro ilâve edilmiş olduğundan Hâkimler Kanununa bağlı 1 ve 2 numaralı cetvelerde de buna mütenazır olarak düzenlemelerin yapılması muvafık görülmüş ve 1 ve 2 sayılı cetvellerin 4 ncü dereceleri hizasındaki aylık kısmına (90 - 100) denilmek suretiyle bu tenazur temin edilmiştir. Eklenen bu 100 lük kadrolara yapılacak tâyinlerde, 2556 sayılı Hâkimler Kanununa göre birinci sınıf hâkimliğe ayrılmak şart ve vasıflarını haiz olmanın esas tutulması hakkında ve kadro eklenmesi tasarının müzakeresi sırasında, verilmiş olan bir önerge üzerine açılan konuşma sonunda, o raporda belirtildiği veçhile, 90 lirada kanuni müddetini bitirmiş olanlardan mesailerinden yine yerlerinde istifade edilmelerine bakanlıkça lüzum görüldüğü halde artık 90 lirada kadrolu terfi imkânı bulunmadığından Yargıtay üyeliğine seçilmelerine mecburiyet duyulan bir kısım yargıç ve savecıların birinci sınıf yargıçlığa ayrılmadan yine ikinci sınıf yargıçlık ve savecılıkta görevlerine devam etmek şartıyla 100 liralık kadrolara tâyin edilecekleri, bu tâyinlerle birinci sınıfa ayrılmış olmak hakkı kazanılamayacağından Hâkimler Kanununun 47 ncı maddesi hükmünce bir istisna koymak da bahis konusu olmadığı, neticesine varılmıştır. Verilen izahattan da anlaşılacağı üzere, bu kadroların eklenmesindeki zaruret, yargıçlıkta çalışmakta olanların yine yerlerinde

mesilerine devam edebilmelerini sağlamaktan ibarettir.

Bu itibarla birinci sınıfa ayrılmak şart ve vasıflarını haiz olmak kaydının konmasına lüzum görülmemiştir.

Adalet Bakanı Hükümet namına yaptığı bir teklifle, her iki cetveldeki 9 neu derecenin üçüncü sınıflardan çıkarılarak yardımcılık sınıfına alınmasını istedi. Bakan, bu teklifin tatbikatın gösterdiği bir zaruretin ifadesi olduğunu, çünkü 10 neu dereceye hasredilmiş olan yardımcılık sınıfına tâyin edilenlerin 4379 sayılı Kanun gereğince askerlikde geçirmiş oldukları hizmet sürelerinin bu derecede mahsup edilerek pek kısa bir zaman sonra 40 liralık yargıçlık veya savcılık sınıflarına yükselmelerinin yapıldığını ve artık yardımcılık unvanıyla tâyinlerinin ise yapılamaakta olduğunu, bu takdirde hiç olmazsa iki yıllık bir süre tecrübe ve mümarese gördükten sonra tâyin edilmeleri lâzımgelen görevlere tecrübesizlerin tâyinleri zarureti karşısında kalındığını, bu tâyinlerin mahzurlarını önleyebilmek için Bakanlığın 367 sayılı Kanuna dayanarak bu gibilere yardımcılık sınıflarında çalışmak üzere yetki verdiğini, izah ve bu sebeplere binaen 9 neu derecenin yardımcılık sınıfları içine alınmasının bugün için bir zaruret olduğunu belirtti. Yerinde görülen bu teklife uyularak görülmek üzere o suretle değiştirmeler yapıldıktan sonra madde komisyonca kabul edilmiştir. Bu değiştirmelere mütenazır olarak değiştirmelerine zaruret hâsıl olan 21 ve 22 nei maddelerde icap eden değişikliklerin yapıldığı yerlerinde izah edilmiştir.

Geçici madde : Bu madde, birinci sınıfa ayrılmış olanlar müstesna olmak üzere, bu tasarının kanun haline gelmesi tarihine kadar 4598 sayılı Kanun hükümlerine göre kadrosuz üst derece maaş almış olanların, almakta oldukları bu aylıkların dengi olan yargıçlık ve savcılık derecelerinde, sayılmalarını sağlamaktadır. Bu suretle tasarının 56 ncı maddesinin son fıkrasıyla (terfih) addedilen kadrosuz yükselmeler hükmüne, bir defaya mahsus bir istisna kaydedilmektedir ki bununla, yargıç ve savcılara aldıkları maaşların dengi olan derece ve sınıfta addedilmeleri gibi müktesep hak tanınmaktadır. Bunun neticesi olarak, bundan sonra yapılacak ayırma tetkikatlarında iktisap edi-

len bu yeni derecenin defterlerine girmek ve o suretle tetkika sevkedilmek durumu hâsıl olmakla beraber, tabii olarak da Hâkimler Kanununun hükümlerine bu derecelerle muhatap olacaklardır.

İkinci fıkra ile, 45 98 sayılı Kanunun kadrosuz olarak ancak iki üst dereceye terfi ettirilmek prensipi muhafaza edilmektedir. Yani bu tasarıyla, kadrosuz iki üst derece almış olmasına Hâkimler Kanunu muvaçehesinde bulunduğu derecenin hakları tanınmaktadır. Bu itibarla, iktisap edilen bu yeni dereceye, iki üst dereceye yükselmiş olarak gelmiş olanlara Bakanlıkça bir üst derece kadrosu tahsis edilmedikçe 4598 e göre kadrosuz olarak üst dereceye geçmek imkânı bulunmamaktadır. Keza Yargıçlık ödeneği de bu tasarıyla iktisap edilen derecelere göre değil, Bakanlıkça tahsis edilecek kadrolara göre veya böyle bir tahsis yapılmıyca kadar halen işgal etmekte oldukları kadrolara göre, verilecektir.

Madde bu esaslar dairesinde kabul olundu.

Yargıçlık ve savcılık mesleklerinden Bakanlık yayın müdürlüğüne alınacakların da bu hizmette geçirecekleri müddetin yargıçlıkta geçmiş sayılması yolunda 74 ncü maddede değişiklik yapılmasını istihdaf eden bir teklif komisyonca müzakere edilmişse de kabul olunmamıştır.

Üçüncü ve dördüncü maddeler okundu ve aynen kabul edildi.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı Bu rapor Sözcüsü
Kayseri Erzurum
R. Özsoy Söz hakkım mahfuz.
Ş. İbrahimhakkıoğlu

Kâtip
Manisa Ankara
Söz hakkım mahfuz E. H. Ergun
K. Coşkunoğlu
Antalya Bursa
N. Aksoy A. Akgüç
Bursa Denizli
A. Konuk N. Küçükca
Erzincan İsparta İstanbul
A. Fırat R. Güllü Söz hakkım mahfuzdur.
F. H. Demirelli
İzmir Kayseri
Söz hakkım saklı S. A. Feyzioğlu
E. Oran

Manisa
Söz hakkım mahfuz
F. Uslu

Mardin
Söz hakkım mahfuzdur.
M. K Boran

Muğla
Söz hakkım mahfuz, bâzı hüküm-
lere muhalifim.
N. Özsan

Seyhan
K. Çelik

Bütçe Komisyonu Raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/487

Karar No. 13

28 . XI . 1949

Yüksek Başkanlığa

Hâkimler Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında Adalet Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlığın 14 . I . 1949 tarihli ve 6/178 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı Adalet Komisyonu raporu ile birlikte Komisyonumuza verilmekle Adalet Bakanı Fuad Sirmen ve Maliye Bakanlığının yetkili temsilcisi hazır oldukları halde incelenip görüşüldü.

Hâkimler Kanununun bu zamana kadar uygulanmasında görülen birtakım aksaklıkları ve tereddütleri gidermek maksadiyle hazırlanan bu tasarı Komisyonumuzca da esas itibariyle kabule değer görülmüş ve Hükümetin de mutabık bulunduğu anlaşılan Adalet Komisyonunun metni üzerinde görüşmelere başlanmıştır.

Gerek Adalet Komisyonunun değiştirişleri ve gerekse bu Komisyonun aynıyle kabul ettiği Hükümet teklifindeki maddelerin esas kanuna nazaran değiştirilmeleri sebepleri hakkında gerekli izahlar alınarak tasarıнын birinci maddesinin kapsadığı 30 maddenin değişme gerekçeleri Komisyonumuzca da uygun görülerek adı geçen Komisyon metninin birinci ve ikinci maddeleri aynıyle kabul edilmiştir.

Ancak Komisyonumuz bu maddeler arasındaki 56 ncı madde üzerinde durmuş bulunmaktadır. Alınan izaha göre bu madde, iki hususun temini için değiştirilmek istenilmektedir.

a) 4598 sayılı Kanunun 4 ncü maddesine uygun olarak yapılmakta bulunan iki üst derece terfilerinin Hâkimler Kanununda yazılı derece ve sınıfların iktisabını gerektirip gerektirmeyeceği hususunda tatbikatta hâsıl olan tereddüdün izalesi ve böyle terfilerin sözü edilen derece ve

sınıfların iktisabını gerektirmeyeceğinin sarih olarak ifadesi ve ancak kadroya dayanan yükselmelerin Millî İradeye iktiran edecek kararlar yapılarak derece ve sınıf iktisabını da icap ettireceği,

b) Yargıçlık meslekinin sınıf ve derecelerini gösteren cetvelde yer alan İcra memurluğunun da bu maddede zikri gerektiğinden bu sınıfın da maddeye eklenmesi,

Maddede bu maksatlarla yapılan değişiklik yerinde görülmüş ise de alınan izaha göre bu maddenin, şimdiye kadar Bakanlıkça uygulanma şeklinin bu suretle cereyan etmediği ve 4598 sayılı Kanunun adı geçen maddesi gereğince yapılan kadrosuz üst derece terfilerinin Millî İradeye iktiran ettirilerek derece ve sınıf iktisabında iltizam eder şekilde uygulandığı ve böylece hâkimler kadrosunda Yargıtay Üyeliğine kadar yükselmeler yapıldığı anlaşılmış ve 1944 den beri tatbik edilemeyen bu anlayışın geriye doğru bir düzeltme yapılarak düzenlenmesi birçok Yargıçlık yetkilerini geri almak ve dereceleri üzerinde yeniden işlem yapmak gibi geniş karışıklıkları icap ettireceği ve belki de ıslahı kabil olmayacak durumlarla karşılaşılacağı ifade ve izah edilerek bu olayı önlemek için tasarıya geçici bir madde eklenmiş ve bununla tasarıнын yürürlüğe gireceği tarihe kadar 4598 sayılı Kanun uyarınca kadrosuz üst derece aylık almış olanların almakta oldukları aylığın dengi bulunan Yargıçlık ve Sevcilik derecelerinde sayılacakları ve kendilerine 5017 sayılı Kanun hükmüne göre verilecek yargıç ödeneğinin ancak kadro aylığına tekabül edeceği tasrih edilmiş ve bu suretle bütçeye hiçbir külfet tahmil

etmeden yalnız iktisap edilen Yargıçlık ve Savcılık derecelerinin sıfat ve salâhiyetlerinin muhafazası temin edilmek istenildiği anlaşılmıştır.

Komisyonumuz, bu açıklamayı yerinde görerek tasarının birinci geçici maddesinin birinci fıkrasını ve ikinci fıkrasının Yargıç ödeneğine ait kısımlarını aynıyle kabul etmiş ve kadrosuz terfi hakkında 4598 sayılı Kanunun dördüncü maddesi hükmünün Yargıçlık derecesine göre değil kadro esasına göre tatbiki gerektiğinin belirtilmesi maksadıyla konmuş olan fıkra bu maksadı ifade edecek şekilde düzeltilmiştir.

Bu tasarı ile eskiden yalnız 35 lira aylık derecesinde bulunan yardımcılık sınıfı bir kısmı 35, diğer kısmı 40 lira aylıklı olmak üzere ikiye ayrılmış bulunmaktadır. 40 liralık derecede evvelce yargıçlık ve savcılık unvanları da bulunmakta olup halen bu mevkilerde 40 lira ile çalışmakta olan savcı ve hâkimlerin bu sıfatlarını kaybetmemeleri için tasarıya geçici bir maddenin eklenmesini ve ancak yargıçlık sıfatının ilk kademesi haline gelen 50 liralık aylık de-

recesine yükseltilmeleri terfi hükümlerine tâbi olduğunun bu maddede tasrihini komisyonumuz lüzumlu görmüş ve tasarıya bu maksatla geçici ikinci madde eklenmiştir.

Bu değişikliklerle tanzim edilen tasarı Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip
Mardin	Kastamonu	Ankara
<i>R. Erten</i>	<i>M. Akalın</i>	<i>F. Öymen</i>
Amasya	Ankara	Ankara
<i>A. K. Yiğitoğlu</i>	<i>M. Eriş</i>	<i>C. Gölet</i>
Aydın	Bolu	Erzincan
<i>Gl. R. Alpman</i>	<i>C. S. Siren</i>	<i>N. Pekcan</i>
İsparta	İstanbul	Kastamonu
<i>Kemal Turan</i>	<i>E. Amaç</i>	<i>T. Coşkan</i>
Kırklareli	Kırşehir	Konya
<i>Korgl. K. Doğan</i>	<i>Ş. Torgut Dr.</i>	<i>M. F. Diindar</i>
Malatya	Manisa	Ordu
<i>M. S. Eti</i>	<i>F. Kurdoğlu</i>	<i>H. Yalman</i>
Samsun	Urfa	Urfa
<i>M. A. Yörüker</i>	<i>A. Akan</i>	<i>E. Tekeli</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Hâkimler Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında Kanun tasarısı

BİRİNCİ MADDE — Hâkimler Kanununun «29» maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Madde 4. — Adaylar; ihtiyaç oldukça, Adalet Müsteşarının Başkanlığı altında Teftiş Kurulu Başkanı ve Hukuk ve Ceza ve Zatişleri Genel Müdürleri ile kurulacak komisyonun mütalâası alındıktan sonra Adalet Bakanı tarafından tâyin olunur.

Adaylığa ihtiyaçtan çok istekli olursa tâyinlerde Hukuk tahsiline ait diploma derecesine bakılarak iyi dereceliler orta derecelilere ve pekiyi dereceliler hepsine ve derecede eşitlik halinde önce müracaat edenler sonrakilerine tercih olunur.

Madde 5. — Adaylığa tâyin olunanlar iki sene mahkemeler ile Savcılıklarda staj görürler. Hukuk ve Ceza dâvalarında tutanak yazıcılığı ve Mahkeme ve Savcılık kalemlerinde Başkâtiplik ödevini ve kendilerine verilen incelemeleri ve diğer yazı işlerini yaparlar. İcra memurlarına ve Sorgu Yargıçlarına yardım ederler.

Bunlar dinlemek üzere mahkemenin hüküm verme konuşmalarında bulundurulabilirler.

Adaylar, gördükleri bütün işlerden dolayı asıl görevliler gibi sorumlu olurlar.

Madde 15. — Açılacak yardımcılık sınıfındaki görevlere (13) ncü maddede beyan olunan defterdeki sıraya göre önce gelen önce tâyin olunur ve daha evvelki senenin defteri bitmeyince sonraki defterde ismi olanlara geçilmez.

Bu deftere ismi geçenlere asıl göreve tâyin olununcaya kadar Bakanlıkça lüzum görülen yerlerde icra memurluğu, Sorgu Yargıçlığı ve Cumhuriyet Savcı yardımcılığı ödevleri görürülebilir.

Madde 21. — Bu kanunda yazılı ayrık hükümler dışında Yargıçlık ve Savcılık mesleklerinin üçüncü sınıfında bulunanların bu sınıf içinde bir dereceden diğerine yükseltilmeleri için buldukları derecede en az iki sene hizmet etmiş olmaları ve ehliyetlerinin aşağıdaki mad-

ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Hâkimler Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — Hâkimler Kanununun «30» maddesi aşağıdaki yazılı şekilde değiştirilmiştir.:

Madde 4. — Adaylar; ihtiyaç oldukça Adalet Müsteşarının Başkanlığı altında Teftiş Kurulu Başkanı ve Hukuk ve Ceza ve Zatişleri Genel Müdürleri ile kurulacak komisyonun mütalâası alındıktan sonra Adalet Bakanı tarafından tâyin olunur.

Adaylığa ihtiyaçtan çok istekli olursa tâyinlerde hukuk tahsiline ait diploma derecesine bakılarak iyi dereceliler orta derecelilere ve pekiyi dereceliler hepsine ve derecede eşitlik halinde önce müracaat edenler sonrakilerine ve doktora yapmış olanlar hepsine tercih olunur.

Madde 5. — Adaylığa tâyin olunanlar iki sene mahkemeler ile savcılıklarda staj görürler. Hukuk ve Ceza dâvalarında TutanaK Kâtipliği ve mahkeme ve savcılık kalemlerinde başkâtiplik ödevini ve kendilerine verilen incelemeleri ve diğer yazı işlerini yaparlar. İcra memurlarına ve sorgu yargıçlarına yardım ederler.

Bunlar dinlemek üzere mahkemenin hüküm verme konuşmalarında bulundurulabilirler.

Adaylar, gördükleri bütün işlerden dolayı asıl görevliler gibi sorumlu olurlar.

Madde 15. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Madde 21. — Bu kanunda yazılı ayrık hükümler dışında yargıçlık ve savcılık mesleklerinin yardımcılık veya üçüncü sınıflarında bulunanların bu sınıflar içinde bir dereceden diğerine yükseltilmeleri için buldukları derecede en az iki sene hizmet etmiş olmaları ve ehliyet-

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Hâkimler Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve iki geçici madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 4 . VII . 1934 tarihli ve 2556 sayılı Hâkimler Kanununun «30» maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

Madde 4. — Adalet Komisyonunun değiştirdiği 4 ncü madde aynıyle kabul edilmiştir.

Madde 5. — Adalet Komisyonunun değiştirdiği 5 nci madde aynıyle kabul edilmiştir.

Madde 15. — Hükümet teklifindeki 15 nci madde aynıyle kabul edilmiştir.

Madde 21. — Adalet Komisyonunun değiştirdiği 21 nci madde aynıyle kabul edilmiştir.

Hü.

delerde yazılı usul dairesinde anlaşılması bulunması şarttır.

Madde 29. — Adalet Bakanlığı; yükselme sürelerini bitiren ve haklarında yükselmeye engel mahkeme hükmü veya İnzibat Meclisi kararı bulunmayan yardımcılık sınıfında olanlar ile üçüncü sınıf yargıçlık ve savcılıkta bulunanların adlarını gösteren bir listeyi her meslek sınıfları için ayrı ayrı olmak üzere hazırlayarak senenin Nisan, Ağustos ve Aralık aylarının son günlerinde ayırma meclisine verir ve birer örneğini Resmî Gazete ve Adalet Dergisinde yayımlar.

Bu listelerde adları yazılı olmayanlar, listenin yayımı tarihinden başlamak üzere bir ay içinde Ayırma Meclisine müracaatla itiraz edebilirler.

Ayırma Meclisi, itirazın süre içinde yapılmadığını veya haklı olmadığını görürse reddine karar verir. Bu karar kesindir.

Ayırma Meclisinin; itiraz edenin adının deftere geçirilmesine dair olan kararını, Adalet Bakanı karar tarihinden başlayacak bir aylık süre içinde Ayırma Meclisi Genel Kuruluna müracaatla incelettirebilir. Ayırma Meclisi Genel Kurul kararı müracaat sahibi ve Adalet Bakanlığı haklarında kesindir.

Ad. K.

lerinin aşağıdaki maddelerde yazılı usul dairesinde anlaşılması şarttır.

Madde 22. — 16 ncı maddenin ikinci fıkrasında yazılı şartları haiz olanlar yardımcılık sınıflarında (8) nci dereceye alınırlar ve bu derecede amelî vukuf ve kabiliyet bakımından ehliyet göstermiş oldukları takdirde bir sene hizmet ettikten sonra üçüncü sınıfların sekizinci derecesine ayrılabilirler.

Bir Türk Hukuk Fakültesinden çıkmakla beraber, İngiliz, Alman, Fransız veya İtalyan lisanlarından biriyle ders okutulan bir memleket hukuk fakültesinden lisans tahsilini ikmal ve ayrıca bunların birinde hukuki bir mevzu üzerine doktora diploma ve unvanını da almış olanlar yardımcılık sınıflarında 8 nci dereceye alınırlar ve bu derecede amelî vukuf ve kabiliyet bakımından ehliyet göstermiş oldukları takdirde bir sene hizmetten sonra üçüncü sınıfların yedinci derecesine ayrılabilirler.

Madde 29. — Adalet Bakanlığı; yükselme sürelerini bitiren ve haklarında yükselmeye engel mahkeme hükmü veya İnzibat Meclisi kararı bulunmayan yardımcılık sınıfında olanlar ile üçüncü sınıf yargıçlık ve savcılıkta bulunanların adlarını gösteren bir listeyi her meslek sınıfları için ayrı ayrı olmak üzere hazırlayarak senenin Nisan, Ağustos ve Aralık aylarının son günlerinde Ayırma Meclisine verir ve bir örneği resmî gazetede yayımlanır.

Bu listelerde adları yazılı olmayanlar, listenin yayımı tarihinden bir ay içinde Ayırma Meclisine müracaatla itiraz edebilirler.

Ayırma Meclisi, itirazın süre içinde yapılmadığını veya haklı olmadığını görürse reddine karar verir. Bu karar kesindir.

Ayırma Meclisinin; itiraz edenin adının deftere geçirilmesine dair olan kararını, Adalet Bakanı karar tarihinden bir ay içinde Ayırma Meclisi Genel Kuruluna müracaatla incelettirebilir. Ayırma Meclisi Genel Kurul kararı müracaat sahibi ve Adalet Bakanlığı haklarında kesindir.

B. K.

Madde 22. — Adalet Komisyonunun de-
ğiştirdiği 22 nei madde ayniyle kabul edilmiş-
tir.

Madde 29. — Adalet Komisyonunun de-
ğiştirdiği 29 neu madde ayniyle kabul edilmiş-
tir.

Hü.

Madde 34. — (30), (31), (33) ncü maddeler uyarınca haklarında mütalâa beyan olunanlar dahi yükselme süreleri içinde görmüş oldukları işlerin hüküm ve kararlarından yahut yazmış oldukları iddianame ve lâyiha, kararname veya mütalâalardan seçecekleri bir kaçının tasdikli örneğini ve mesleklerine ait eser ve yazıları var ise birer nüshasını yukarıda bildirilen süre sonunda Adalet Bakanlığına gönderirler.

Madde 39. — Ayırma Meclisi; 29 ncü madde uyarınca; hazırlanan defterde adları yazılı olanların, ahlâki gidişlerini, meslekî bilgi ve anlayışlarını ve gayret ve çalışkanlıklarını ve genel işler ile neticelendirdikleri işler arasındaki nispeti, yukarı maddelerde yazılı üst mercilerin kendi haklarında verdikleri bilgiye ve sîret varakaları ve raporlara ve Yargıtay daireleri ve Genel Kurul ve Başsavcılık notlarına ve kendilerinin eser ve vesika ve mütalâalarına bakarak tesbit ile yükselmeye lâyık olup olmadıklarına karar verir.

Madde 40. — Ayırma Meclisi, yükselmeye lâyık gördüğü kimseleri,

- A) Yükselmeye lâyık;
- B) Tecrübeli yükselmeye lâyık;
- C) Mümtaz olarak yükselmeye lâyık.

Olmak üzere üç kısma ayırır ve bu kısımlarda yükselme liyakatlerine göre sıraya kor ve her kısma giren yargıçlık ve savcılık mesleğinde olanlar için ayrı ayrı yükselme defteri yapar.

Bu defterler, Ayırma Meclisi Genel Kurulunun itirazı halinde yapılabileceği değişiklikler ayrık olmak üzere kesindir.

Madde 47. — Yargıçlık ve savcılık mesleklerinin ikinci sınıfına giren derecelerinde beş veya bu sınıfın dördüncü derecesinde üç yıl hizmet etmiş olanlar aşağıdaki maddelerde yazılı şartlar dairesinde birinci sınıfa ayrılabilirler.

Mümtaz olarak yükselmeye lâyık olanlar üçüncü sınıftan başlamak üzere 12 yıl geçmedikçe birinci sınıfa ayrılamazlar.

Ad. K.

Madde 34. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Madde 39. — Ayırma Meclisi; 29 ncü madde uyarınca; hazırlanan defterde adları yazılı olanların, ahlâki gidişlerini, meslekî bilgi ve anlayışlarını ve gayret ve çalışkanlıklarını ve gelen işler ile neticelendirdikleri işler arasındaki nispeti, yukarı maddelerde yazılı üst mercilerin kendi haklarında verdikleri bilgiye ve sîret varakaları ve raporlara ve yargıtay daireleri ve genel kurul ve başsavcılık notlarına ve kendilerinin 34 ncü maddede yazılı belgelerine bakarak yükselmeye lâyık olup olmadıklarına karar verir.

Madde 40. — Ayırma Meclisi, yükselmeye lâyık gördüğü kimseleri:

- A) Yükselmeye lâyık;
- B) Tercihli yükselmeye lâyık;
- C) Mümtaz olarak yükselmeye lâyık;

Olmak üzere üç kısma ayırır ve bu kısımlarda yükselme liyakatlerine göre sıraya kor ve her kısma giren yargıçlık ve savcılık mesleğinde olanlar için ayrı ayrı yükselme defteri yapar.

Bu sıra defterleri resmî gazete ile yayınlanır.

Bu defterler, Ayırma Meclisi Genel Kurulunun itiraz halinde yapabileceği değişiklikler ayrık olmak üzere kesindir.

Kesinleşen şekil de ayrıca resmî gazete ile yayımlanır.

Madde 47. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

B. K.

Madde 34. — Hükümet teklifindeki 34 ncü madde aynıyle kabul edilmiştir.

Madde 39. — Adalet Komisyonunun de-
ğiştirdiği 39 ncü madde aynıyle kabul edilmiş-
tir.

Madde 40. — Adalet Komisyonunun de-
ğiştirdiği 40 ncü madde aynıyle kabul edilmiş-
tir.

Madde 47. — Hükümet teklifindeki 47 ncü
madde aynıyle kabul edilmiştir.

Yargıçlık ve savcılık mesleklerinden Adalet Bakanlığı hizmetlerine alınanların birinci sınıfa geçmelerinde gözetilecek fiilî hizmetleri (74) neü maddeye göre hesap olunur.

Madde 48. — Yargıçlık ve savcılık mesleklerinin beşinci derecesinden dördüncü derecesine yükselmede (21) neü madde hükmüyle beraber geçen faslın yükselme ehliyetini tâyine yarıyan ve Ayrırma Meclisine müracaat usulünü bildiren ve bu meclisin yapacağı incelemeleri ve işleri ve bunların sonucuna taallük eden hükümleri açıklayan maddeleri tamamiyle uygulanır.

Birinci sınıfa ayrılmada gerekli ehliyete mütaallik bilgiler yukarda sözü geçen faslın bu konuya ilişkin maddeleri uyarınca sağlanır ve bu sınıfa ayrılacaklar hakkında (29) neü madde hükmü veçhile hazırlanan liste Ayrırma Meclisi Genel Kuruluna verilir. Listeye itiraz halinde Genel Kurul, önce bu madde hükümleri dairesinde işi inceler ve kesin olarak bir karara bağlar.

Madde 50. — Ayrırma Meclisi Genel Kurulu Yargıtay Birinci Başkanının başkanlığı altında Başsavcı ile Adalet Bakanı tarafından bir yıl müddetle seçilen dört Yargıtay üyesinden ve Teftiş Kurulu Başkanı ile Hukuk ve Ceza ve Zatişleri Genel Müdürlerinden teşekkül eder.

İcabında Genel Kurul ve Ayrırma meclislerinin Yargıtaya ve Bakanlığa mensup üye noksanlarını tamamlamak üzere yedek olarak Adalet Bakanı tarafından birer yıl müddetle üç Yargıtay üyesi seçilir.

İzinli veya hasta olmak gibi sebepler ile Genel Kurul ve Ayrırma Meclisi toplantılarında bulunamayan Yargıtay Birinci Başkanına kanuni vekili olan Yargıtay Dairesi Başkanı ve aynı durumda olan Başsavcıya hazır bulunan Yargıtay Üyelerinden en kıdemlisi vekâlet eder.

Yargıtay Üyelerinden müddetlerini dolduranların bir yıl geçmedikçe yeniden seçilmesi caiz değildir.

Ayrırma Meclisinin bir Genel Kâtibi ve bir de Yardımcısı vardır. Bunlar Adalet Bakanlığınca tâyin olunur.

Madde 53. — 1 ve 2 numaralı Ayrırma Meclisleri 51 neü madde uyarınca beşer zat ile kuru-

Madde 48. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Madde 50. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Madde 53. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

B. K.

Madde 48. — Hükümet teklifindeki 48 nci madde aynıyle kabul edilmiştir.

Madde 50. — Hükümet teklifindeki 50 nci madde aynıyle kabul edilmiştir.

Madde 53. — Hükümetin teklifindeki 53 ncü madde aynıyle kabul edilmiştir.

hur. Bu meclisler, kararlarını çoklukla verirler. Ancak mümtaz ve tercihli olarak yükselme kararlarında dört oyun birleşmesi gerektir.

Ayırma Meclisi Genel Kurulu, 49 neu madde hükmüncüce Yargıç ve Saveıların birinci sınıfa ayrılmasına dair olan kararlar ile bir ve iki numaralı Ayırma Meclislerinin ancak dört oyun birleşmesi ile neticelendirebilecekleri hususlara ait kararlarının itiraz üzerine bozulmasına mütedair kararları yedi oyun birleşmesi ile ve görevi içine giren diğer işlere ait kararları çoklukla verir. Bu son halde oylarda eşitlik olur ise başkannın bulunduğu taraf tercih olunur.

Madde 54. — Ayırma Meclisi kararları ilgililere tebliğ olunur. Bu kararlar aleyhine, tebliğ tarihinden başlamak üzere 30 gün içinde ilgililer, Ayırma Meclisi Genel Kuruluna itirazda bulunabilirler.

Ayırma Meclisi Genel Kurulu itirazın belli süre içinde yapılmış ve haklı bulunmuş olup olmadığına bakarak gerekli kararı verir.

Ayırma Meclisi kararlarını Adalet Bakanı da karar tarihinden başlayarak 30 günlük süre içinde Ayırma Meclisi Genel Kuruluna müracaatla incelettirebilir.

Genel Kurulun kararları kesindir.

Madde 55. — 49 neu maddede beyan olunan deftere adı geçmeyenler, bu hususa dair olan kararın, kendilerine tebliğ tarihinden başlamak üzere otuz gün içinde itiraz yoluyla incelenmesini 95 nei maddede yazılı kuruldandan isteyebilir.

Bu kurul gerekli incelemeleri yaparak kararını gerekçeli bir mazbata ile Adalet Bakanına bildirir.

İtiraz edenin birinci sınıfa ayrılmasına dair olan kurul kararı altı oyun birleşmesi ile verilir.

Madde 56. — 66 nei madde hükmü ayrık olmak üzere Yargıç ve Saveı ve yardımcıları ile Yargıçlık mesleğindeki iera memurlarının bu kanun hükmü dairesinde ve kadro tahsisi suretiyle tâyinleri ve yükseltilmeleri Adalet Bakanlığının teklifi üzerine millî irade ile olur.

Ayırma Meclisince yükselmeye layık görülenlere 4598 sayılı Kanun hükümlerine göre Bakanlıkça üst derece verilmesi Yargıçlar Kanunu

Madde 54. — Ayırma Meclisi kararları ilgililere tebliğ olunur. Bu kararlar aleyhine, tebliğ tarihinden 30 gün içinde ilgililer Ayırma Meclisi Genel Kuruluna itirazda bulunabilirler.

Ayırma Meclisi Genel Kurulu itirazın belli süre içinde yapılmış ve haklı bulunmuş olup olmadığına bakarak gerekli kararı verir.

Ayırma Meclisi kararlarını Adalet Bakanı da karar tarihinden 30 gün içinde Ayırma Meclisi Genel Kuruluna müracaatla incelettirebilir.

Madde 55. — 49 neu maddede beyan olunan deftere adı geçmeyenler, bu hususa dair olan kararın, kendilerine tebliğ tarihinden 30 gün içinde itiraz yoluyla incelenmesini 95 nei maddede yazılı kuruldandan isteyebilir.

Bu kurul gerekli incelemeleri yaparak kararını gerekçeli bir mazbata ile Adalet Bakanına bildirir.

İtiraz edenin birinci sınıfa ayrılmasına dair olan kurul kararı beş oyun birleşmesiyle verilir.

Madde 56. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

B. K.

Madde 54. — Adalet Komisyonunun de-
ğiştirdiği 54 neü madde aynıyle kabul edilmiş-
tir.

Madde 55. — Adalet Komisyonunun de-
ğiştirdiği 55 nei madde aynıye kabul edilmiştir.

Madde 56. — Hükümet teklifindeki 56 nei
madde aynıyle kabul edilmiştir.

Hü.

Ad. K.

hükümünce sınıf ve derece yükseltilmesi sayılmaz.

Madde 57. — Birinci sınıf Yargıçlığın bir derecesinden yukarı dereceye veya Başsavcılığa yükseltilmelerde evvelki derecede iki sene hizmet etmiş olmak şart değildir. Şu kadar ki, yükselme sırasında bulunulan derece aylığı ve ödeneği iki sene alınmış olmadıkça yukarı derece aylığı ve ödeneği verilmez.

Madde 58. — Açık Yargıçlıklara yükselme defterlerindeki sıraya göre önce gelen önce tâyin olunur.

Mümtaz veya tereihli veyahut âdi yükselme kısımlarından her bir kısma ait birden ziyade defter olduğunda bunlar da sıraya konarak daha eski tarihli defterde adları yazılı olanların yükseltmeleri yapılmadıkça daha sonraki defterde bulunanlara geçilemez.

Saveılara ait yükselme defterlerindeki sıra, rüçhan sebebi olmaz.

Madde 60. — Derece ve sınıf yükseltilmelerinde yukarıdaki madde hükmü gözetilmek suretiyle mümtaz olarak yükseltilecekler defterlerine girenlerin hepsi diğer yükselme kısımlarına ait defterlerde yazılı olanlara ve tereihli olarak yükseltilecekler defterlerine geçenlerin tamamını yükselmeye lâyık görülenler defterlerinde adları bulunanlara tereih olunurlar. Şukadar iki, beş mümtaz yükselmesine karşı üç tereihli yükselmesi ve bu sayılarda mümtaz ve tereihli yükselmelerine karşı iki âdi yükselmesi yapılmadıkça mümtaz ve tereihli yükseltmeleri yürütülmez.

Mümtaz olarak yükselecekler tamamıyla tâyin olduğunda bunlara ait olan açık kadro sayısı tereihlilere ve tereihli olarak yükseleceklerin kalmaması halinde bunlara tahsis edilen açık kadro sayısı mümtazlara ve mümtaz ve tereihli yükselmelerin tâyinleri sona erdiğinde bütün açıklar âdi surette yükselmeye lâyık görülenlere tahsis olunur.

59 ncu madde uyarınca mümtaz yükselmelerine ait defterin sonuna kalıp da bu sırada teklif edilen memuriyeti kabul etmeyenlere ancak tereihli yükselecekler mahsus defter mucibince yükselmeler tamam olduktan sonra yeniden vazife teklif olunur. Bu son teklifi dahi kabul et-

Madde 57. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Madde 58. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Madde 60. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

B. K.

Madde 57. — Hükümet teklifindeki 57 nci madde aynıyle kabul edilmiştir.

Madde 58. — Hükümet teklifindeki 58 nci madde aynıyle kabul edilmiştir.

Madde 60. — Hükümet teklifindeki 60 nci madde aynıyle kabul edilmiştir.

Hü.

miyen Mümtazlar yine aynı madde hükmüncü tercihli yükselme defterinin sonuna kaldıkları halde yeniden teklif olunan vazifeyi kabul etmiyen tercihli âdi yükselme defterinin sonuna kahr.

Madde 63. — Adalet Bakanı, hizmet icaplarına göre savcılık mesleğinde olanlardan lüzum gördüklerini veya istiyenlerden tensip edeceğini Yargıçlık mesleği içinde derecelerinin dengi bir vazifeye tâyin edebileceği gibi gerekli hallerde Savcılık mesleğinde bulunanların yerlerini değiştirebilir.

Madde 70. — Mesleklerinde 20 yıl fiilî surette çalışmış olan avukatlardan ilmi kudret ve ahlâki metanetleri ile tanınmış olanlar ile onbeş yıl Hukuk Fakültelerinde Hukuk ilimlerini tedarik etmiş olan profesörler ikinci sınıf dâhilinde bir vazifeye veya Yargıtay Üyeliğine ve avukatlıkta en az on yıl hizmet etmiş olanlardan yukarıda yazılı vasıfları haiz bulunanlar dokuzuncu ve bunlardan İngilizce, Almanca, Fransızca ve İtalyanca lisanlarından birini bilenler sekizinci derecede Yargıçlık veya Savcılığa tâyin olunabilirler.

Tâyin, Ayrırma Meclisinin uygun mütalâası üzerine yapılır.

Madde 80. — Yargıçlık teminatını kazanmış olanlardan bir mahkemenin kaldırılması veya kadrosunun daraltılması sebebiyle vazifesiz kalanlara kaldırma ve daraltma zamanında mevcut bulunan yahut ilk açılacak olan maaş ve derecesine eşit Yargıçlık teklif olunur.

Yargıç Birinci ve İkinci teklifi ret edebilir.

Üçüncü teklifi kabul etmiyenlerin maaşı kesilir. Sıhhi sebepten dolayı iki sene vazife kabul edemeyecek halde bulunanlar hakkında emekliliğe mütaallik hükümler uygulanır.

Kaldırma veya daraltma yüzünden vazifesiz kalan birinci sınıf dışındaki Saveri ve Yardımcılar ile yedinci dereceye geçmemiş olan Yargıçlar ve Yardımcıları ve Yargıçlık mesleğinden sayılan İcra Memurları hakkında Memurin Kanununa göre işlem yapılır.

Ad. K.

Madde 63. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Madde 70. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Madde 80. — Yargıçlık teminatını kazanmış olanlardan bir mahkemenin kaldırılması veya kadrosunun daraltılması sebebiyle vazifesiz kalanlara kaldırma ve daraltma zamanında açık bulunan yahut ilk açılacak olan maaş ve derecesine eşit Yargıçlık teklif olunur.

Yargıç birinci ve ikinci teklifi reddedebilir.

Üçüncü teklifi kabul etmiyenlerin maaşı kesilir. Sıhhi sebepten dolayı iki sene vazife kabul edemeyecek halde bulunanlar hakkında emekliliğe mütaallik hükümler uygulanır.

Kaldırma veya daraltma yüzünden vazifesiz kalan birinci sınıf dışındaki saveri ve yardımcıları ile yedinci dereceye geçmemiş olan yargıçlar ve yardımcıları ve yargıçlık mesleğinden sayılan icra memurları hakkında Memurin Kanununa göre işlem yapılır.

Beşinci dereceye geçmiş olan hâkimlerden kırkinci maddede beyan olunan terfi defterlerinin B ve C bentlerinde bulunanlar teftiş tâbi olmazlar.

B. K.

Madde 63. — Hükümet teklifindeki 63
ncü madde aynıyle kabul edilmiştir.

Madde 70. — Hükümet teklifinin 70 nci
maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

Madde 80. — Adalet Komisyonunun de-
ğiştirdiği 80 nci madde aynıyle kabul edilmiş-
tir.

Hü.

Madde 81. — Bir dairede birleşmesi kanun ile caiz olmıyanlardan sonradan tâyin olunan veya yeniden hâsil bir sebeple birleşmeyecek olanlardan kıdemsizi rızası olmadan dahi başka yere kaldırılır.

Buldukları yerde kendi kusurları olmaksızın herhangi bir sebeple Yargıçlığın gerektirdiği şeref ve itibar ile vazife göremiyecekleri veya vazifelerinde tarafsız kalamıyacakları veya yahut memuriyet yerlerindeki işlerin çokluğuna ve çeşidine göre lüzumla çabukluğu ve başarıya sağlıyanıyacakları delillere dayanan soruşturmalar ile anlaşılmalardan Yargıçlık teminatını kazanmış Yargıçların İnzibat Meclisi kararıyle ve bu teminatı henüz kazanmamış Yargıçlar ile bu mesleğin yardımcı sınıfında bulunanların doğrudan Adalet Bakanı tarafından yerleri hizalarına bakılmadan değiştirilir.

Madde 86. — Birinci sınıf Yargıçlar ile Başsavcedan başka yargıçlar ve Cumhuriyet Savcuları ve yardımcı sınıfında bulunanlar hakkında uygulanacak inzibat cezaları şunlardır.

- A) İhtar
- B) Maaş kesmek
- C) Tevbih
- D) Meslekten affetmek
- E) Yer değiştirmek
- F) Derece indirme
- G) Meslekten çıkarmak

Madde 88. — Maaş kesmek; mazeretsiz vazifeye gelmiyenlerin aylıklarından her gün için bir günlüğünün kesilmesidir.

Mazeretsiz vazife başına geç gelenler veya vazifelerinden erken ayrılanlar vazifeye gelmemiş sayılırlar.

Maaş kesmek cezası Adalet Bakanı tarafından verilir.

Maaşı kesilen kimse meselenin Bakanlıkça yeniden incelenmesini isteyebilir.

Maaş kesme cezası sicile geçer.

Bir haftadan ziyade ve meslekten affı gerektirir dereceden az olan devamsızlıklarda maaş kesmeden başka tevbih cezası da verilebilir.

Ad. K.

Madde 81. — Bir dairede birleşmeleri kanunen caiz olmıyanlardan sonradan tâyin olunan ve yeniden tahaddüs etmiş sebep dolayısıyla birleşmeyecek olanlardan kıdemsizi rızası olmadan dahi başka yere kaldırılır.

Buldukları yerde kendi kusurları olmaksızın her hangi bir sebeple hâkimliğin istilzam eylediği şeref veya bitarafılık dairesinde vazife göremiyeceği ve bulunduğu yerde bekaası memuriyetinin uüfuz ve itibarını haleldar edeceği veyahut memuriyet yerlerindeki işlerin çokluğuna ve çeşidine göre vazifede icabeden sürat ve muvaffakiyeti gösteremediği tahkikat ve vesâikle anlaşılmal hâkimler, inzibat meclisi kararıyle rızalarına bakılmaksızın başka yere nakl olunurlar.

Madde 86. — Birinci sınıf yargıçlar ile başsavcedan başka yargıçlar ve Cumhuriyet savcuları ve yardımcı sınıfında bulunanlar ile yargıçlık mesleğinden sayılan iera memurları hakkında uygulanacak inzibat cezaları şunlardır:

- A) İhtar,
- B) Maaş kesmek,
- C) Tevbih,
- D) Meslekten af etmek,
- E) Yer değiştirmek,
- F) Derece indirmek,
- G) Meslekten çıkarmak.

Madde 88. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

B. K.

Madde 81. — Adalet Komisyonunun de-
ğiştirdiği 81 nei madde ayniyle kabul edilmiş-
tir.

Madde 86. — Adalet Komisyonunun de-
ğiştirdiği 86 nei madde ayniyle kabul edilmiş-
tir.

Madde 88. — Hükümet teklifindeki 88 nei
madde ayniyle kabul edilmiştir.

Hü.

Madde 89. — Tevbih, belli bir fiil ve hareketten dolayı failinin kınanmasıdır. Tevbih sicile geçer. Meslekten affetmek arasız bir ay veya aralı da olsa bir yılda iki ay kabule şayan mazereti olmadan vazifeye gelmeyenleri meslekten çekilmiş saymaktadır.

Yer değiştirmek, kusurlu ve uygunsuz hareket ve münasebetleri ile memuriyet şeref ve nüfuzunu kıran ve şahsi onur ve itibarını alçaltan ve her ne suretle olur ise olsun işleri ve gidişleri ile görevini doğru ve tarafsız yapamayacağı kanaatini uyandıran ve madde tâyin ve delilleri elde edilememiş olsa bile irtikâp ve irtişada bulunduğu veya hatır ve gönüle bakarak veya şahsi duygulara kapılarak iş gördüğü herkesçe söylenen ve vazifeye dokunacak surette arkadaşları ile geçimsiz ve dirliksiz olan ve özet olarak kötü, kusurlu, tedbirsiz ve yakışsız hareket ve münasebet ve sözleri ile kendisine karşı olan genel saygı, inan ve güveni gideren ve vazifelerinde kalmaları iyi görülenlerin buldukları yerden başka yere kaldırılmasıdır.

Madde 90. — Derece indirmek, Yargıç veya Savcının bulunduğu derecenin bir derece aşağısına indirilmesidir.

Bu ceza bir derecede üç ve bir sınıfta dört defa tevbih cezasına uğrıyan ve bir derecede iki ve bir sınıfta üç defa yer değiştirme cezası görülenler hakkında uygulanır.

Ad. K.

Madde 89. — Tevbih, belli bir fiil ve hareketten dolayı failinin kınanmasıdır. Tevbih sicile geçer.

Meslekten af etmek, arasız bir ay veya aralı da olsa bir yılda iki ay kabule şayan mazereti olmadan vazifeye gelmeyenleri meslekten çekilmiş saymaktır.

Yer değiştirme :

a) Kusurlu veya uygunsuz hareket ve münasebetleriyel mesleğin şeref ve nüfuzunu veya şahsi onur ve itibarını kıranlar,

b) Yaptıkları işler veya gidişleri ile görevini doğru ve tarafsız yapamayacağı kanaatini uyandıranlar,

c) Hatır ve gönüle bakarak veya şahsi duygulara kapılarak vazife yaptığı şayi olanlar,

d) Vazifeye dokunacak surette ve kendi kusurlarından dolayı arkadaşlarıyla geçimsiz ve dirliksiz olanlar,

e) Madde tâyin ve deliller elde edilememiş olsa bile irtikâp veya irtişada bulunduğu şayi olanlar,

Haklarında uygulanır.

Madde 90. — Derece indirmek; yargıç veya savcılar ile yardımcıların veya yardımcılık sınıfında 9 ncu derecede bulunanlar ile yargıçlık meslekinden sayılan İcra memurlarının buldukları dereceden bir derece aşağısına indirilmesidir.

Bu ceza, bir derecede üç veya bir sınıfta dört defa tevbih veya 89 ncu maddenin üçüncü fıkrasının A, B, C, D bentlerinde yazılı haller sebebiyle bir derecede iki veya bir sınıfta üç defa yer değiştirme cezasına uğrıyanların en son buldukları dereceden bir derece aşağıya indirilmeleri suretiyle uygulanır.

Bu gibilerden son buldukları derecede Ayırma Meclisince yükselmeye lâyık görülerek defterde sıraya geçirilmiş olanlar; derece indirilmek suretiyle alacakları derecenin son yükselme defterinde yukarı derece defterinin sırasına denk sıraya konurlar. Bunların indirildikleri derecede başkaca Ayırma Meclisi incelemesine tâbi tutulmadan sıraları gelince yükselmeleri yapılır.

Buldukları derecede henüz yükselme süresini bitirip de deftere adları geçmemiş olan-

B. K.

Madde 89. — Adalet Komisyonunun de-
ğiştirdiği 89 neu madde ayniyle kabul edilmiş-
tir.

Madde 90. — Adalet Komisyonunun de-
ğiştirdiği 90 ncı madde ayniyle kabul edilmiş-
tir.

Hü.

Ad. K.

Madde 92. — Ağır hapis, üç ay veya daha yukarı hapis cezalarından biriyle kesin olarak hüküm giymek veya iki defa kesinleşmiş dereceden indirilme cezasına uğramak meslekten çıkarılmağı gerektirir.

Bu hallerde meslekten çıkarma işlemi doğrudan doğruya Adalet Bakanlığınca yapılır.

Üç aydan aşağı hapis cezasıyla hüküm giyme halinde kesinleşen hüküm ilâmı İnzibat Meclisine verilir.

Hükümlülüğü mucip olan suç, ahval ve şerait itibariyle Yargıçlık veya Savecılık mesleğinde olanların vakar ve onurunu bozan ve Yargıçlığa olan engel Saygı ve güveni gideren mahiyette görülürse ceza miktarı ne olur ise olsun hüküm giymiş olanların meslekten çıkarılmasına karar verilir.

Yukardaki fıkralarda yazılı hapis sürelerinin tâyininde esas, hüküm olunan cezadır.

Cezanın tecili halinde yapılan fiilin mahiyetine göre meslekten çıkarma cezasının uygulanması lâzım gelip gelmeyeceğine İnzibat Meclisi karar verir.

İnzibat cezasının uygulanmasını gerektiren fiil suç teşkil etmese ve hükümlülüğü gerektirmese bile Yargıçlık şeref ve onurunu ve memuriyet nüfuz ve itibarını bozacak mahiyette görül-

lar; bu derecede geçen hizmet süreleri mahsup olunmak suretiyle alt derecede yükselme sürelerini bitirdiklerinde Ayırma Meclisi incelemelerine tâbi tutularak sonucuna göre haklarında gereken kanuni muamele uygulanır.

Yer değiştirme cezaları, 89 ncu maddenin üçüncü fıkrasının E bendi ile diğer bentlerinde yazılı hallerden dolayı verilmiş olur ve E bendine dayanan yer değiştirme cezası meslekten çıkarılmayı gerektirecek surette tekerrür etmemiş bulunursa yukardaki fıkra kayıt ve şartları dairesinde derece indirme cezası verilir.

Yargıçlık veya savecılık mesleklerinde yardımcı sınıfının onuncu derecesinde bulunanların bu derecede üç tevbih veya 89 ncu maddenin üçüncü fıkrasının A, B, C, D bendlerinde yazılı hallerden dolayı iki yer değiştirme cezası aldıklarında bunlardan en son cezayı gerektiren fiilin işlendiği tarihe kadar olan hizmet süreleri belli yükselme süreleri hesabına katılmaz.

Madde 92. — Ağır hapis veya kasti suçlardan dolayı üç ay veya daha yukarı hapis cezalarından biriyle kesin olarak hüküm giymek veya 89 ncu maddenin üçüncü fıkrasının (E) bendinde yazılı hallerden dolayı bir derecede iki veya bir sınıfta üç defa kesinleşmiş yer değiştirmek veya iki defa kesinleşmiş dereceden indirmek cezalarına uğramak meslekten çıkarılmayı gerektirir.

Kasti olmayan suçlardan dolayı hükümlenen ceza üç aydan yukarı ve bir seneden eksik olduğu takdirde hükümlünün meslekten çıkarılması gerekip gerekmiyeceğini İnzibat Komisyonu takdir eder.

Üç aydan aşağı hapis cezasıyla hüküm giyme halinde kesinleşen hüküm ilâmı İnzibat Meclisine verilir.

Hükümlülüğü mucip olan suç, ahval ve şerait itibariyle yargıçlık veya savecılık meselesinde vakar ve onurunu bozan ve yargıçlığa olan genel saygı ve güveni gideren mahiyette görülürse ceza miktarı ne olur ise olsun hüküm giymiş olanların meslekten çıkarılmasına karar verilir.

Yukardaki fıkralarda yazılı hapis sürelerinin tâyininde esas, hüküm olunan cezadır.

Cezanın tecili halinde yapılan fiilin mahiyetine göre meslekten çıkarma cezasının uygulan-

B. k.

Madde 92. — Adalet Komisyonunun de-
ğiştirdiği 92 nei madde ayniyle kabul edilmiş-
tir.

düğü takdirde inzibat meclisince meslekten çıkarma kararı verilir.

Madde 95. — İnzibat Meclisi kararlarına, tebliğ tarihinden başlamak üzere 15 gün içinde ilgililer tarafından itiraz olunabilir.

İtiraz, Yargıtay Birinci Başkanının Başkanlığı altında Yargıtay İkinci Başkanlarından Birinci Başkanının seçeceği altısının iştirakiyle kurulun İnzibat İtiraz Kurulu tarafından incelenir.

Meslekten çıkarılmayı gerektiren işlerin itiraz yoluyla incelenmesinde savcılık görevi Cumhuriyet Başsavcısı tarafından yapılır. İtiraz eden isterse savunmayı kendi gelerek veya yardım için yanına bir vekil alarak veyahut bir vekil göndererek yapar.

Adalet Bakanı, İnzibat Meclisi kararını yukardaki, fıkrada yazılan ve karar tarihinden başlayacak olan süre içinde İnzibat İtiraz Kuruluna incelettirebilir.

Meslekten çıkarma kararına itiraz, kararın infazını durdurmaz,

İnzibat İtiraz Kurulu, kararlarını çoklukla verir.

Madde 122. — İnzibati cezalar şunlardır :

1. — Tevbih
2. — Dörtte üçü geçmemek üzere aylıktan kesmek
3. — Yer değiştirmek
4. — Derece indirmek
5. — Memurluktan çıkarmak

Bu cezalar Adalet komisyonları tarafından uygulanır.

Bu kararlar aleyhine ilgili veya memurun üstü tarafından tebliğ tarihinden başlamak üzere onbeş gün içinde itiraz olunabilir. Bu halde iş Adalet Bakanlığı Merkez İnzibat Kuruluna incelenir. Bu kurulun verdiği kararlardan dolayı artık hiçbir yere baş vurulmaz.

Bu maddede yazılı cezaların tâyininde Memurin Kanununun 26 ncı maddesinde sayılan

lanması lâzım gelip gelmiyeceğine inzibat meclisi karar verir.

İnzibat cezasının uygulanmasını gerektiren fiil suç teşkil etmese ve hükümlülüğü gerektirmese bile Yargıçlık şeref ve onurunu ve memuriyet nüfuz ve itibarını bozacak mahiyette görüldüğü takdirde inzibat meclisince meslekten çıkarma kararı verilir.

Madde 95. — İnzibat Meclisi kararlarına tebliğ tarihinden 15 gün içinde ilgililer tarafından itiraz olunabilir.

İtiraz, Yargıtay Birinci Başkanının Başkanlığı altında, İnzibat Komisyonunda bulunanlar hariç olmak üzere, Yargıtay İkinci başkanları arasından iki sene müddetle kur'a ile seçilecek altısının iştirakiyle kurulan İnzibat İtiraz Kurulu tarafından incelenir.

Meslekten çıkarılmayı gerektiren işlerin itiraz yoluyla incelenmesinde savcılık görevi Cumhuriyet Başsavcısı tarafından yapılır. İtiraz eden isterse savunmayı kendi gelerek veya yardım için yanına bir vekil alarak veyahut bir vekil göndererek yapar.

Adalet Bakanı, inzibat meclisi kararını yukardaki fıkrada yazılı olan süre içinde inzibat itiraz kuruluna incelettirebilir.

Meslekten çıkarma kararına itiraz kararın infazını durdurmaz.

İnzibat itiraz kurulu, kararlarını çoklukla verir.

Madde 122. — İnzibati cezalar şunlardır :

1. Tevbih;
2. Dörtte üçü geçmemek üzere aylıktan kesmek;
3. Yer değiştirmek;
4. Derece indirmek;
5. Memurluktan çıkarmak.

Bu cezalar Adalet Komisyonları tarafından uygulanır.

Bu kararlar aleyhine ilgili veya memurun üstü tarafından tebliğ tarihinden on beş gün içinde itiraz olunabilir. Bu halde iş Adalet Bakanlığı Merkez İnzibat Kuruluna incelenir. Bu kurulun verdiği kararlardan dolayı artık hiçbir yere baş vurulamaz.

Bu maddede yazılı cezaların tâyininde Memurin Kanununun 26 ncı ve mütaakip mddele-

B. K.

Madde 95. — Adalet Komisyonunun de-
ğiştirdiği 95 nei madde ayniyle kabul edilmiş-
tir.

Madde 122. — Adalet Komisyonunun de-
ğiştirdiği 122 nei madde ayniyle kabul edilmiş-
tir.

Hü.

fiil ve sebeplere bağlı olmak şart olmadığı gibi derece gözetilmeksizin bu cezalardan herhangi biri de uygulanabilir.

Şukadar ki, tevbih ve aylıktan kesme cezalarına daireleri üstleri tarafından da karar verilebilir. Bu veçhile tevbih ve aylıktan kesme cezası alanlar tebliğ tarihinden başlamak üzere onbeş gün içinde bu cezayı veren üste baş vurarak ve gerekçe göstererek cezaya itiraz edebilir. İtiraz üst tarafından ret olunursa ceza kesinleşir ve sicile geçer.

Bu maddede yazılı üstten maksat, memurun mensup olduğu mahkeme veya dairenin en yüksek dereceli Yargıç veya C. Savcısıdır. Mahkeme de birden ziyade Yargıç bulunur ve dereceleri eşit olursa tevbih ve aylıktan kesme cezalarını uyguluyabilmek yetkisi kıdemli Yargıca aittir.

İKİNCİ MADDE — 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 4791 sayılı Kanun ile değiştirilmiş olan 17 ve 18 nci maddelerinde yazılı (1) ve (2) sayılı cetveller kaldırılarak yerlerine bu kanuna bağlı (1) ve (2) sayılı cetveller konmuştur.

GEÇİCİ MADDE — Yargıçlık ve Savcılık mesleklerinin birinci sınıflarına tâyin ile kazanılan haklar ayrı olmak üzere bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar 4598 sayılı Kanun uyarınca kadrosuz üst derece aylık almış olanlar almakta oldukları aylığın dengi olan Yargıçlık ve Savcılık derecelerinde sayılırlar.

Şu kadar ki buldukları kadrodan kadrosuz iki üst derece aylık almış olanlar, üst derece kadroya geçirilmiş olmadıkça başkaca kadrosuz yükseltilemezler ve kendilerine 5017 sayılı Kanun hükmüne göre Yargıç ödeneği kadro aylıklarına göre verilir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Ad. K.

rinde sayılan fiil ve sebeplere bağlı olmak şart olmadığı gibi derece gözetilmeksizin bu cezalardan herhangi biri de uygulanabilir.

Şukadar ki, tevbih ve aylıktan kesme cezalarına daireleri üstleri tarafından da karar verilebilir. Bu veçhile tevbih ve aylıktan kesme cezası alanlar tebliğ tarihinden on beş gün içinde bu cezayı veren üste başvurarak ve gerekçe göstererek cezaya itiraz edebilir. İtiraz üst tarafından reddolunursa ceza kesinleşir ve sicile geçer.

Bu maddede yazılı üstten maksat, memurun mensup olduğu mahkeme veya dairenin en yüksek dereceli yargıç veya Cumhuriyet Savcısıdır. Mahkemede birden ziyade yargıç bulunur ve dereceleri eşit olursa tevbih ve aylıktan kesme cezalarını uyguluyabilmek yetkisi kıdemli yargıca aittir.

İKİNCİ MADDE — Hükümetin teklifi aynen kabul olunmuştur.

GEÇİCİ MADDE — Hükümetin teklifi aynen kabul olunmuştur.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Hükümetin teklifi aynen kabul olunmuştur.

B. K.

MADDE 2. — Hükümet teklifinin ikinci maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Yargıçlık ve savcılık mesleklerinin birinci sınıflarına tâyin ile kazanılan haklar ayırık olmak üzere bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar 4598 sayılı Kanun uyarınca kadrosuz üst derece aylık almış olanlar, almakta oldukları aylığın dengi olan yargıçlık ve savcılık derecelerinde sayılırlar. Kendilerine 5017 sayılı Kanun hükmüne göre yargıç ödeneği, kadro aylıklarına göre verilir. 4598 sayılı Kanunun 4 ncu maddesi hükmü saklıdır.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte yargıçlık ve savcılığın 9 ncu derece aylığını almakta olanların unvan bakımından iktisap ettikleri haklar saklıdır.

Ancak, bunların üst derece aylığa yükseltilmeleri terfi hükümlerine tâbidir.

MADDE 3. — Hükümet teklifinin 3 ncu maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

Hü.

Ad. K.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanunun hükümlerini **Bakanlar Kurulu** yürütür.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Hükümetin teklifi aynen kabul olunmuştur.

	Devlet Bakanı
Başbakan	Başb. Yardımcısı
<i>H. Saka</i>	<i>Barutçu</i>
Adalet Bakanı	Milli Savunma Bakanı
<i>Fuad Sirmen</i>	<i>H. Çakır</i>
İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı V.
<i>M. H. Göle</i>	<i>T. B. Balta</i>
Maliye Bakanı	Milli Eğitim Bakanı
<i>Ş. Adalan</i>	<i>T. Banguoğlu</i>
Bayındırlık Bakanı	Ekonomi Bakanı
<i>Nihat Erim</i>	<i>C. Ekin</i>
Sa. ve So. Y. Bakanı	Gümrük ve Tekel Bakanı
<i>Dr. K. Bayizit</i>	<i>E. Erişirgil</i>
Tarım Bakanı	Ulaştırma Bakanı
<i>Cavid Oral</i>	<i>Gülek</i>
Ticaret Bakanı	Çalışma Bakanı
<i>C. S. Barlas</i>	<i>T. B. Balta</i>

B. K.

MADDE 4. — Hükümet teklifinin 4. neü maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

Hükümetin teklifine bağlı

[1] SAYILI CETVEL

Sınıf	Derece	Memuriyeti	Aylığı
Yardımcılık	10	İcra memurluğu, üye yardımcılığı, yargıç yardımcılığı, sorgu yargıçlığı	35
	9	İcra memurluğu, icra yardımcı yargıçlığı, sorgu yargıçlığı, sulh yargıçlığı, mahkeme üyeliği, yargıçlık.	40
Üçüncü sınıf yargıçlık	8	İcra memurluğu, icra yardımcı yargıçlığı, sorgu yargıçlığı, sulh yargıçlığı, mahkeme üyeliği, icra yargıçlığı, yargıçlık, Yargıtay raportörlüğü.	50
	7	İcra yardımcı yargıçlığı, sorgu yargıçlığı, sulh yargıçlığı, mahkeme üyeliği, icra yargıçlığı, yargıçlık, mahkeme başkanlığı, Yargıtay raportörlüğü	60
	6	Sorgu yargıçlığı, sulh yargıçlığı, mahkeme üyeliği, icra yargıçlığı, yargıçlık, mahkeme başkanlığı, Yargıtay raportörlüğü.	70
İkinci sınıf yargıçlık	5	Mahkeme üyeliği, icra yargıçlığı, yargıçlık, mahkeme başkanlığı, Yargıtay raportörlüğü.	80
	4	İcra yargıçlığı, yargıçlık, mahkeme başkanlığı, Yargıtay raportörlüğü.	90
Birinci sınıf yargıçlık	3	Yargıtay üyeliği	100
	2	Yargıtay İkinci Başkanlığı	125
	1	Yargıtay Birinci Başkanlığı	150

[2] SAYILI CETVEL

Sınıf	Derece	Memuriyeti	Aylığı
Yardımcılık	10	C. Savcılığı yardımcılığı	35
	9	C. Savcılığı yardımcılığı, C. Savcılığı	40
	8	C. Savcılığı yardımcılığı, C. Savcılığı, C. Başsavcılığı yardımcılığı	50
Üçüncü sınıf savcılık	7	C. Savcılığı yardımcılığı, C. Savcılığı başyardımcılığı, C. Savcılığı, C. Başsavcılığı yardımcılığı.	60
	6	C. Savcılığı yardımcılığı, C. Savcılığı başyardımcılığı, C. Savcılığı, C. Başsavcılığı yardımcılığı.	70
	5	C. Savcılığı başyardımcılığı, C. Savcılığı, C. Başsavcılığı yardımcılığı.	80
İkinci sınıf savcılık	4	C. Savcılığı, C. Başsavcılığı başyardımcılığı.	90
	1	C. Başsavcılığı	150

[1] SAYILI CETVEL

Sınıf	Derece	Memuriyeti	Aylığı
Yardımcılık	10	İera memurluğu, üye yardımcılığı, yargıç yardımcılığı, sorgu yargıçlığı	35
	9	İera memurluğu, iera yardımcı yargıçlığı, sorgu yargıçlığı, üye yardımcılığı	40
	8	İera memurluğu, iera yardımcı yargıçlığı, sorgu yargıçlığı, sulh yargıçlığı, mahkeme üyeliği, iera yargıçlığı, yargıçlık, Yargıtay raportörlüğü	50
Üçüncü sınıf yargıçlık	7	İera yardımcı yargıçlığı, sorgu yargıçlığı, sulh yargıçlığı, mahkeme üyeliği, iera yargıçlığı, yargıçlık, Yargıtay raportörlüğü	60
	6	İera yardımcı yargıçlığı, sorgu yargıçlığı, sulh yargıçlığı, mahkeme üyeliği, iera yargıçlığı, yargıçlık, mahkeme başkanlığı, Yargıtay raportörlüğü	70
İkinci sınıf yargıçlık	5	Mahkeme üyeliği, iera yargıçlığı, yargıçlık, mahkeme başkanlığı, Yargıtay raportörlüğü	80
	4	İera yargıçlığı, yargıçlık, mahkeme başkanlığı	90-100
Birinci sınıf yargıçlık	3	Yargıtay üyeliği	100
	2	Yargıtay İkinci Başkanlığı	125
	1	Yargıtay Birinci Başkanlığı	150

[2] SAYILI CETVEL

Sınıf	Derece	Memuriyeti	Aylığı
Yardımcılık	10	Cumhuriyet Savcılığı yardımcılığı	35
	9	» » »	40
Üçüncü sınıf savcılık	8	Cumhuriyet Savcılığı yardımcılığı, Cumhuriyet Savcılığı, Cumhuriyet Başsavcılığı yardımcılığı	50
	7	Cumhuriyet Savcılığı yardımcılığı, Cumhuriyet savcılığı Başyardımcılığı, Cumhuriyet Savcılığı, Cumhuriyet Başsavcı yardımcılığı	60
	6	Cumhuriyet Savcılığı yardımcılığı, Cumhuriyet Savcılığı Başyardımcılığı, Cumhuriyet Savcılığı, Cumhuriyet Başsavcılığı yardımcılığı	70
İkinci sınıf savcılık	5	Cumhuriyet Savcılığı Başyardımcılığı, Cumhuriyet Savcılığı, Cumhuriyet Başsavcılığı yardımcılığı	80
	4	Cumhuriyet Savcılığı, Cumhuriyet Başsavcılığı Başyardımcılığı	90-100
Birinci sınıf savcılık	1	Cumhuriyet Başsavcılığı	150